

SĂPTĂMINAL EDITAT DE GRUPUL PENTRU DIALOG SOCIAL

ANUL IV • NR. 18 (170) • 13-19 mai 1993 • 16 pagini • 50 lei

Corupție în înalta societate?

Viorel Hrebenciuc
— director al
campaniei
electorale
a lui ION ILIESCU

pag. 12

G. I. Dănescu —
ministru de Interne

5000
cinci mii lei

Pe terenul guvernului,
sindicalele consideră
că au obținut o victorie
pag. 8-9

GABRIELA ADAMEȘTEANU

CEAȚA

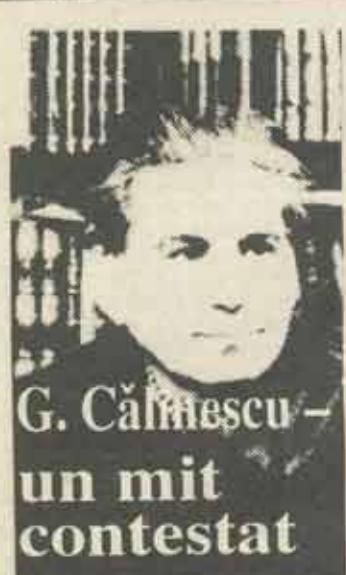
Nu numai străinii, nu numai conaționalii noștri din diaspora, ci chiar noi, cei de aici, percepem tot mai mult România ca pe o țară a confuziei.

Desigur, au dreptatea cel ce se vor grăbi să răspundă că e o confuzie întreținută voit, aşa cum se umple cu fum o cameră. Că dezinformarea, manipularea etc. sunt singurele acțiuni care funcționează, cu atât mai impecabil, cu cît sunt denunțate de dimineață pînă seara, în gura mare. "Dublarea" partidelor, instituțiilor, publicațiilor etc. este un procedeu comunist arhivat, dar cine, stîndu-l, se mai descurcă în viața de zi cu zi, la proba permanentă la care este supus: să ghicească în grămadă de falsuri autenticul, adevarul, valoarea? Viețitorul din România trebuie să-și ascultă în permanență auzul, să-și antreneze memoria, să-și facă ochiul de vultur ca să o recunoască pe fiica împăratului din șirul de momii gătite și fardate la fel. Din exemplele aflate la îndemînă voi lua la intîmplare unul, amintit de Gabriel Andreeșcu în întîlnirea de la GDS cu ministrul învățămîntului, Liviu Maior (numărul 14 al revistei noastre). E vorba de un săptămînal "de informație, opinie și idei de interes național, editat de Fundația «România de miine»" și ivit, ca multe alte publicații fără cumpărători, în aceste luni de viață grea a presei independente. "Opinia națională", săptămînalul în cauză, își prezintă "colegiile" sub titulaturi convingătoare, de genul: "Colegiul pentru problemele justiției, statului de drept și democrației". Un singur lucru a omis redacția în cauză să-l mărturisească eventualului cititor: că sub acoperișul "României de miine" va găsi mai toată figurația mafilor României de ieri. De unde altundeva decit dintr-un trecut de care s-ar cuveni să ne despărțim vin cei chemați să se ocupe "de reformă și relansarea economiei naționale" – academicienii Alexandru Bârlădeanu și N. N. Constantinescu? Despre ce idee națională și socială poate fi vorba în România, dacă s-a decis ca ea să-i fie încredințată (în

afară de directorul Aurelian Bondrea) lui Adrian Păunescu și mitropolitului Antonie Plămădeală? Ce fel de cultură și artă vor fi cele de care să se ocupe Ion Dodu Bălan, Paul Everac, Dinu Săraru ori Grigore Vieru?

Dar pentru ca ceață să se lase și mai deasă în mintea cititorului, pe prima pagină este intervievat profesorul Emili Tocaci (ministerabil în calitate de liberal, parlamentar în calitate de pachist, membru și el al unuia dintre colegiile "Opinel naționale"), iar pe ultima, Paul Anghel, cel mai iubit romancier de curte acum patru ani, se erijează în postură de editor apocrif al lui Mircea Vulcănescu și Constantin Noica. (E drept că într-o vreme fusese redactorul-șef al "Tribunei Românei", o revistă care, sub baghetă securității, cosmetiza chipul României ceaușiste pentru neinițiați din diaspora.) Si toată această adunare de cinstite (și mai puțin cinstite) fețe – universitari de anume reputație, dar cu privirile mai mult sau mai puțin întoarse spre Cotroceni, în amestec cu ne-universitari (categoria nostalgic-extremistă), este îndrumată de versurile eternului bard Adrian Păunescu: "Pe cai, români, prin bălțile terestre/ Să devinim normazii vremii noastre!".

Nu-i drept însă să vedem doar confuzia, bine amenajată din afară și să n-o cîntărим și pe cea dinăuntru nostru. Dacă de confuzia proprie ne este greu să ne dăm seama (aşa cum nu ne recunoaștem chipul, gesturile, vocea), de confuzia celorlalți ne lovim la întîlnirile, seminariile, dialogurile etc. – unde participă reprezentanți internaționali (funcționari exersați, profesioniști impecabili în raport cu noi). Se întîlnesc atunci cele două formule de discurs: unul precis, aplicat, cu un umor bine dozat, bine dirijat (al lor), altul interminabil, revărsat (al nostru), cu inutilie istorisiri, cu aluzii de neînteles, strident și prin patetism, strident și prin autoironie, indiferent față de o altă măsură de timp, de privirile nerăbdătoare la ceas. A-l întrerupe pe celălalt cînd vorbește pare o regulă a spațiului autohton, urmărîtă cu tot atîta consecvență ca și regula occidentală de a nu întrerupe. M-am gîndit la acest lucru de mai multe ori, cu ocazia unor întîlniri între reprezentanți ai Consiliului European și conducerile diverselor publicații, la seminarii diverse pe teme de democrație și chiar la un recent seminar de jurnalistică. Participanții fiind (ca și mine) oameni umblați, cu privilegiul contactelor și al călătoriilor în ultimii ani, mi-am dat seama că inadecvărările provințiale de regulă dintr-un gen de greșită percepere a condiției fiecăruia, și a așezării în spațiu în raport cu lumea. Într-un cuvînt – din confuzie.

G. Călinescu –
un mit
contestat

pag. 13-15

VÁCLAV
Havel

Foștii disidenți
nu părăsesc
scena politică

pag. 10-11

Către cititorul lui "22"

Venind din literatură în presă, am aflat mai tîrziu și am deținut mai greu "rețetele" articolelor. Mai ales cea "prescriind" că esențialul trebuia spus de la început și că mai fără ocoliguri – o disciplină realmente constrângătoare pentru cineva obișnuit să-și transmită mesajul (că mai ambiguu) după sute de pagini.

În portretul robot al cititorului de presă intră mult mai multă nerăbdare decât în cel al cititorului de carte. Si deși bănuiesc că cititorul de "22" este de regulă înarmat cu răbdarea (și cunoștințele) unui cititor al tipăriturilor cu marca "Humanitas", și deși aceasta fiind prima scrisoare adresată de noi (reprezentanți de azi ai lui "22") celuia la care ne gîndim săptămînal, să avea multe alte lucruri de spus, vă anunț sec doar atât: că timp de o lună de acum înainte, începînd cu acest număr, prețul revistei "22" va rămîne același – adică 50 lei.

Aș vrea ca cititorul nostru să înțeleagă în primul rînd că este vorba de un gest simbolic. Ne-am hotărît să îl facem dintr-un sentiment de datorie și recunoștință pentru cei care au continuat să cumpere "22" în ultimul an și jumătate (din 20 octombrie 1991) de când costurile tot mai grele și inflația ne-au silit să schimbăm prețul revistei de 8 ori. Cu părere de râu ne-am dat seama că fiecare scumpire ne-a făcut să pierdem un număr de cititori și că în acest mod, continuând (și n-avem cum să nu continuăm), zilele lui "22" pot fi numerate. E o neliniște pe care desigur o trăiesc toți cei legați de presa scrisă și care vor să facă o comparație lucidă între tirajele de la începutul lui '90 și cele de azi. Peste tot în lume presa scrisă este asediată de audiovizual, la noi însă, din cauze multiple (vom stăru în asupra lor în paginile dedicate presei), majoritatea publicațiilor se află într-o cădere liberă.

Si totuși am vrut să facem, într-un moment de răscrucă, acest mic gest simbolic și acest efort finanțar (insignifiant poate pentru cititorul nostru, dificil înțis pentru noi) dintr-un profund sentiment de solidaritate cu cel ce ne citește. Am vrea ca el să descopere, în această lume în permanență scumpire și intr-o stresantă modificare, instituții stabile, servicii stabile, prietenii stabili. În puterea noastră nu stă însă decât să-i mai oferim, pentru clînă timp, un "22" la același preț, în fiecare miercuri. Sau joi. Sau vineri.

Cotidienele românești tind să se alinieze la prețul de 50 lei, și peste tot în lume cotidienele sunt sensibil mai scumpe decât săptămînalele. Iar costul de fabricație și difuzare al revistei "22" era mai mare decât prețul de vinzare, chiar înainte de acest val de scumpiri (tipografie, poștă, indexări și compensații de salariai, benzina etc.) care să-a revărsat asupra noastră, după data fatidică.

Deși nimănui nu are cum sănui ce ne așteaptă de-acum înainte pe fiecare dintre noi, și pe toți împreună, am vrea să ne înțilnim la fel ca și pînă acum, săptămînă de săptămînă.

Gabiela Stanescu

Am primit ca un trăznet
năprasnică știre a morții lui
Radu Popa.

Eu am pierdut încă un
prieten drag. Tara a pierdut
încă un mare Român.

Profesorul Radu Popa a fost un mare
patriot, care și-a închinat viața adesea
noastre istoriei și s-a luptat din toate
puterile lui împotriva celor care ne-o
falsificau și o mutilau.

S-a luptat în anii Intunecării ai "epocii
de aur" să impiedice distrugerea satelor și
a monumentelor istorice. Radu Popa a fost
unul din etitorii Grupului pentru Dialog
Social și ai revistei "22". S-ar putea scrie o
carte despre ROMÂNUL Radu Popa.

Mi-e inima împietrită de durere cind
văd rîndu-se rîndurile adeseaților RO-
MÂNI, cinstiți, credincioși, generoși și
iubitori de țara lor.

De puțin timp ne-a părăsit și George
Ciorănescu. Mare ROMÂN, mare intelectual
și neclintit luptător pentru țara lui. Am în-

față ultimul lui volum de versuri și mă cert
cu Dumnezeu că ni-l-a luat.

A trecut mai bine de un an de când a
plecă Ion Vlad. Marele nostru Ion Vlad.
Unul dintre cei mai mari sculptori pe care
i-a avut România. Iși iubea cu gelozie țara
și satul în care s-a născut. Cu cîteva zile
înainte de a pleca, îmi împărtășea dorința
lui de a ridica din nou, pe locul ei, din
Piața Palatului, statuia Regelui Carol I.

S-au împlinit 3 ani de când ne-a părăsit
Dan Grigorescu, fiul Generalului Ere-
mia Grigorescu. Dan Grigorescu, și el om
de mare cultură, patriot în tradiția Erou-
lui de la Mărăști.

Eu am pierdut în scurt timp patru
 mari prieteni, pe care i-am iubit și i-am
 respectat. Tara a pierdut patru mari
 ROMÂNI, neclintiți în dragostea lor de
 patrie.

Am pomenit, dintre cei dispăruti din
Decembrie '89 pînă azi, doar pe cei patru,
pentru că i-am cunoscut bine, mi-au fost
dragii și i-am respectat. Multă, foarte multă
alții, au răsat gol în sufletele și în
rîndurile noastre.

Pentru cei care nu fac parte din categoriile
amintite, revista "22" asigură contractarea unor
ABONAMENTE CU REDUCERE. Costul unui
abonament ridicat de la sediu (Calea Victoriei
nr. 120), cu posibilitatea păstrării exemplarelor,
este de **520 lei pe trimestru**.

Pentru abonamentele expediate prin poștă,
costul va fi de **630 lei**.

CITITORII DIN STRĂINATATE se pot abona la
revista "22" depunînd costul abonamentului în
conturile noastre deschise la Banca Comercială Ion
Tiriac S.A. București, Str. Doamnelor nr. 12; pentru
dolari în contul 4020253230, pentru mărci în contul
4020253231, pentru franci francezi în contul
4020253235 (cu specificația: PENTRU REVISTA "22")
sau trimișind un cec (money order) pe adresa: Revista
"22", Calea Victoriei 120, cod 70179, sector 1,
București, România. Costul unui abonament pentru
zona europeană este de 72 dolari pe an (36 dolari pe
6 luni, 18 dolari pe trimestru) sau echivalentul în orice
monedă convertibilă (120 DM anual, 60 DM pentru 6
luni, 30 DM trimestrial, 400 franci francezi anual, 200
franci pentru 6 luni, 100 franci trimestrial). Pentru
celelalte continente, prețul unui abonament este de 80
dolari anual, 40 dolari pe 6 luni, 20 dolari trimestrial.

Sper că studentii lui Radu Popa vor
călcă pe urmele dascălului lor, că acei care
i-au ascultat și i-au citit pe George Cioră-
nescu și Dan Grigorescu nu vor uita ape-
lurile lor la unire și bună înțelegere între
români și că noi toți vom considera opera
sculptorului Ion Vlad ca facînd parte din
tezaurul cultural și tradiției noastre.

Ei sunt cu noi, îngă noi! El ne-ae cerut
să fim uniti, să nu ne lăsăm dezbinati de
miclele noastre interese meschine, parti-
zane, să nu ne lăsăm îngelați de adversar.
Să nu uităm că, înainte de toate, suntem
Români.

GEORGE PÂRJOL

Către GDS Celor în care cred

Sunt atât de multe lucruri care ne-au
copleșit după decembrie '89, atât de
întrești care s-au schimbat sau care ne scăpă.
Gîndim mult mai mult, au dispărut lu-
crurile pe care le vedeam drepte și clare,
totul în jur, de la banalele probleme mate-
riale la cele mai subtile probleme ale con-
științei noastre, ne dău peste cap, ne ma-
cină între înțeleș și nefințele. Între permis
și nepermis. Avem revelații de la cele mai
sublime la cele mai joasnice. Ne străduim
să ne ancorăm în noua realitate, dar te-
renul e atât de mlășinos, de instabil. Ne
agățăm, noi muritorii de rînd, de cei ale
cărora nume ne dau certitudinea verti-
calității lor morale și intelectuale, de cei
cărora le recunoaștem, plini de speranță,
superioritate. Ne bucurăm să-i desco-
perim pe Cioran, Noica, Steinhardt, Tutea,
părintele Galeriu, părintele Stăniloaie,
Liiceanu și atâtii alții. Ne ridicăm uneori
în propriile noștri ochi cind descooperim că
de fapt și noi am simțit și am gîndit ce au
simțit și gîndit ei. Ne bucurăm să stim că
nu suntem singuri, că nu suntem chiar
proști. De trei ani așteptăm, nu să coborî
pînă la noi, ci să ne ridică că mai aproape
de voi. Avem în egală măsură nevoie
unui de alții. și dacă suntem izvor și n-avem
nevoie de flință, tot noi avem grija să nu
aruncem nimenei gunoale în apa lîmpede, să
nu ridice nimenei gherete insalubre la
malurile lui.

A fost cam lungă introducerea pentru
a vă spune de fapt că suntem cu totul de
acord cu cititorul Petre Barbu, a cărui
scrisoare aș publicat-o în numărul 11 al
revistei "22" din acest an, atunci cind vă
propune să organizați mese rotunde la
care să participe oamenii de rînd.

Simțim o nevoie acută de a ne exprima,
de a ne clarifica, de a căpăta încre-
dere în noi. Vrem să scăpăm de complexe,
de teama de ridicol. Vrem să vă susținem,
dar nu suntem cum. Învățați-ne. Degeaba vă
exprimăți în cadrul revistei și al GDS și
vă ascultați și vă citesc doar cei din pre-
mașina voastră, dar nu și toți cei care ar putea
s-o facă, dar vă reproșează distanță la
care să mențineți. Nu uită că oamenii
suntem în marea lor majoritate sentimentalii.
Apropiati-vă de sufletele lor mai întîi,
încurajați-i să-si deschidă apoi și mintea.
Oamenii de rînd își acceptă cu mult
bun-simț condiția, dar au o demnitate na-
tivă care nu acceptă disprețul, pentru că
nu-l merită. Incultura nu este incom-
patibilă cu inteligență, după cum nici
eruditia nu este incompatibilă cu lipsa de
caracter. Cred că de bază în formarea

Abonamentele contractate la redacție nu se recal-
culă. Indiferent de mările de preț ulterioare.

LA SEDIUL REDACTIEI PUTETI CUMPARA DIN STOC:

Numeri, după cum urmează: din
anul 1990 numerele 15, 16, 18, 22,
23, 24, 25, 28, 29, 32, 33, 38, 41, 44,
iar din anii 1991 și 1992 – orice
număr. Exemplarele vecni vor fi
comercializate la prețul de 50 lei/leu.
De asemenea, redacția "22" înele
la dispoziția doritorilor "Raportul asupra
evenimentelor din 13-15 iunie"
(120 lei) precum și Edițiile speciale:
"22" – "Suspiciune de fraudă"
(50 lei), "Oslobodenje" (30 lei),
"Alianța Civică" – "Forumul Demo-
cratilor pentru ieșirea din criză"
(40 lei).

Ne cerem scuze celor cărora, din
 lipsă de spațiu, nu li s-au publicat
textele trimise la redacție. În limita
posibilităților, vom încerca să răspundem
personal. Manuscrisele nepu-
blicate nu se inapoiază.

Numai 400 lei

pe trimestru
costă abonamentele cu jumătate de
preț oferite de revista "22" pentru
PENSIONARI,
CADRE DIDACTICE,
ELEVI, STUDENȚI,
FOSȚI DEȚINUȚI POLITICI,
VETERANI DE RAZBOI

Cei interesați să rugăți să expedieze
prin mandat poștal suma de 400 lei pe
adresă:

Revista "22" cont 45103532, BCR Filiala
sector 1, Str. Londra nr. 10. Totodată, cei
interesați să rugăți să trimîndă adevărările
corespunzătoare (talon de pensie,
adeverințe de la școală etc.) pe adresa:
Revista "22", Calea Victoriei 120, sector 1,
București, cu specificarea pentru Serviciul
de Difuzare.

Abonamentele la jumătate de preț
pentru aceste categorii de cititori vor fi
sponsorizate de INSTITUTUL PENTRU
DEMOCRATIE ÎN ESTUL EUROPEI,
Asociația EST-LIBERTES și de firme THE
FUTURE IMPACT din SUA, condusă de
Mihai Botez și de la scriitoarea HERTHA
MÜLLER

"constructivă" a unui om săint inteligenta
și bunul-simt. Sunt convinsă că poporul
nostru este, în acest sens, preponderent
format din astfel de oameni. Sarcina
dumneavoastră, a elitei, este pe acești
oameni să-i adunați, să-i convingeți, să-i
educați.

Cu adevărat: "Numai împreună vom
reusii".

Redații-ne nu speranță, ci încrederea în
noi și în voi.

Mă rog pentru greșelile și neputințele
noastre: "Iartă-ne, Doamne, că nu știm să
ne căm și nu putem ierta".

Cu dragoste și respect,
ANIA NICULESCU
Chu

Sunt o cititoare constantă a revistei
dvs. (...). Îmi îngădui să vă adresez
următoarele rânduri:

În numărul revistei din săptămâna
18-24 februarie 1993, în articolul intitulat
"O Televiziune frigidă" semnat de dl. Ion
Stratan, în care se analizează unele aspecte
din cadrul Televiziunii române,
semnatul articolului face următoarele afirmații: "Felul în care arăti prezentatorii
bulletinului meteorologic, prostul lor gust în
îmbrăcămintă fără nici o scăpare, te face să-ți
dorești Potopul". Mi s-au părut aceste
aprecieri de-a dreptul şocante și penibile.

Oare valoarea profesională a acestor
persoane se apreciază după titula vestimentară,
altminteri corectă, decentă și so-
bră?

Trebue neapărat ca bărbații să-si
schimbe costumul de haine de fiecare
dată, iar femeile să fie îmbrăcate "le
dernier cri" cu eticheta de la case de modă
de renume și coafate și machiate la
Cristine Walmay? Afirmațiile d-lui Ion
Stratan (și aici mă fac ecoul mai multor
cititori ai revistei dvs.) sunt întru totul
umilitoare în adresa persoanelor în cauză.
Păcat că în coloanele acestei reviste de o
inaltă ținută apar referiri atât de jignitoare
la adresa unor oameni care își desfășoară
activitatea cu competență, sobrietate și
discreție.

Cu deosebită stima,
Prof. Aurelia Dumitrescu
București, 28
februarie 1993

CHESTIONAR

(...) II. Pentru "In-
terviu săptămînii", cel
intervievat trebuie:

– să fie de cetățenie
română (sau român din
diaspora), orice naționalitate;

– să fie o personalitate culturală (nu
politică);

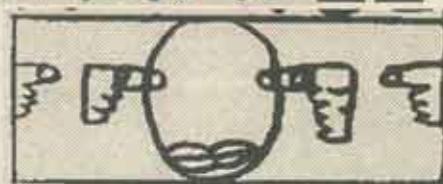
– să nu fi fost prezent la Actualitate în
ultimele trei luni.

Exemple: laureați ai unor concursuri
sau festivaluri internaționale, artiști plas-
tici, muzicieni care au expus, respectiv au
compus recent.

IV. Autori din provincie.

V. O rubrică asemănătoare cu ultima
pagină, în care să fie prezentate realizările
ale fostelor tări socialiste în procesul de
transiție; rubrică în care să afli dacă o
anumită lege, hotărire, decret etc. din Ro-
mânia este unică la noi sau nu, dacă
ne-am luat după alții sau alții ne
copiază (în bine sau rău); rubrică în
care să ne lămurim dacă noi facem
greșeli inerente sau stupidă (în politică
și economie); dacă suntem primii
sau ultimi care vor aplica TVA; de ce
în fosta Cehoslovacie nu s-a ajuns la
răboi civil și în fosta Iugoslavie s-a
ajuns; dacă suntem primii sau ultimi
cu care NATO dorește să colaboreze; o
rubrică în care să ne mai uităm în
ogradă vecinului, poate putem invita
căva; o rubrică în care să arătăm că
noi suntem primii care deschidem un
drum nou.

Aș numi această rub

ANDREI CORNEA

Sindicale în „tranzitie”

Pe timpul regimului comunist sindicalele erau — se știe prea bine — “curele de transmisie” ale politicii partidului. Ele trebuiau să li determină pe muncitorii să măreas-

că productia, răspândindu-i cind și cind cu bilete de odihnă în diferite stațiuni. Într-o țară democratică cu un sistem capitalist, sindicalele se străduie să obțină salarii mai mari, condiții de lucru mai bune și să reducă numărul șomierilor. Se pune întrebarea: care este rolul și funcția sindicatelor în societatea noastră “de tranzitie”?

Ultimile mișcări greviste la scară națională dovedesc, cred, că nu este foarte ușor de răspuns la această întrebare. Firește, s-ar putea, la prima vedere, oferi și un răspuns simplu: sindicale au menirea să apere interesele salariaților. Numai că aceste interese pot fi pe termen scurt, dar și pe termen ceva mai lung, iar într-o perioadă de transformări importante, cum este “tranzitie”, aceste două tipuri de interese au toate sănsele să nu coincidă. Pe termen scurt, interesele salariaților constau în locuri de muncă și apărarea puterii de cumpărare. Pe termen lung, interesele salariaților, ca și ale întregii societăți privesc edificarea unei societăți capitaliste dezvoltate — aşadar nu în vederea reușita reformei.

Așa stănd lucrurile, se pune întrebarea care grupă de interese a fost cu predilecție vizată de către sindicate cu ocazia grevelor de săptămâna trecută și apoi în ce măsură aceste interese au fost, fie și parțial, satisfăcute prin compromisul stabilit împreună cu guvernul.

Dintre toate revendicările sindicatelor, cu mult cea mai importantă s-a referit la suprimarea așa-zisului “fond de referință” al întreprinderilor de stat, adică la renunțarea plafonării sumei destinate salariaților și nesupuse unei impozitări suplimentare. Cu alte cuvinte, sindicalele au cerut liberalizarea salariaților în acord cu liberalizarea prețurilor. Că această cerere ar răspunde unor interese pe termen scurt ale salariaților este evident. Dar corespunde ea și intereselor pe termen lung?

Guvernul a susținut că cererea respectivă este anti-reformistă. Intrucât suprimarea “fondului și referință” ar genera o puternică inflație. Lucruri adevărate la prima vedere, fiindcă directorii ar putea crește nestingheriți salariile fără vreo acoperire în productivitatea muncii. Până la urmă negocierile au dat cîștig de cauză pozitiei guvernului, deși amintitul plafon a fost rebotezat “fond admisibil” și s-a adoptat o bază mult mai flexibilă de calculare a sa în funcție de cazurile individuale aflate în discuție. Sindicalele par să fi acceptat ratările guvernamentale, aparent îngrijorate de riscurile unei suprincăziri inflaționiste.

De fapt, “fondul de referință” sau “fondul admisibil” ar trebui să constituie doar un instrument tranzitoriu și parțial în combaterea inflației. Guvernul a anunțat un program de vastă restrucțurare economică, dar nu a făcut aproape nimic concret din acest punct de vedere. Marii generatori de inflație sunt, se știe bine, întreprinderile nerentabile și prost administrate ale statului, subvenționate sub o formă sau alta de la buget. Izolarea financiară a acestora împreună cu un proces susținut de privatizare ar rezolva problema inflației. Într-adevăr, nici un întreprinzător particular nu are tentația de a plăti mai mult pentru salariai decât este rentabil să facă, în condiții date. Or, la întrebarea de ce după trei ani de reformă, privatizarea întreprinderilor de stat este de abia începută, în poftă existenței, de aproape doi ani, a unui cadru legal, răspunsul e lesne de dat și a și fost dat de nenumărate ori: actuala putere politică din România este divizată în privința reformei, iar o considerabilă parte a sa este anti-reformistă ori înțelege reforma în mod cosmetic. De aceea guvernul se buzină pe un program în esență reformist, dar care tinde să fie lăsat literă moartă în punctele sale critice.

Să revenim la problema “fondului admisibil”. Este, cred, împedite din cele de mai sus că, menținind — acum în acord cu sindicalele — acest “fond”, guvernul tratează simptomele crizei și nu cauzele sale. Anti-reformiștii din interiorul puterii pot astfel spera că inflația se va menține în limite admisibile, fără a se simți obligați să abordeze reformele structurale. Dimpotrivă, dacă sindicalele ar fi obținut fie și o eliminare

graduală și diferențiată a fondului admisibil, puterea politică nu prea ar mai fi avut incotro. Cum o hiperinflație, ușor previzibilă în acele condiții, ar fi reprezentat o imensă primejdie și ar fi fost inacceptabilă pe plan economic și social, puterea ar fi fost silită să-și respecte promisiunile și propriul program, adoptat de parlament, și să accelerizeze restrucțurarea și privatizarea, să apese decisiv pe aceleratorul reformei. În momentul de față însă, puterea (și mai ales partea sa conservatoare, foarte puternică în structurile administrative, pe plan local, dar și în parlament) nu “este stimulată” suficient să reformeze, căci crede că poate menține stabilitatea relativă a economiei și deci și pe cea politică, practicând aproape exclusiv tratamentul simptomatic, bazat pe frinarea inflației cu ajutorul “fondului admisibil”.

Iată de ce cred că cererea initială a sindicatelor de a se elimina acest fond și de a se liberaliza salariile era o cerere reformistă în fondul ei și mai cu seamă prin consecințele sale de durată, strategice pe care le-ar fi antrenat. Odată acceptată, ea ar fi aplicat o lovitură grea celor ce vor să tergiverze și să amine: aceasta ar fi fost, pur și simplu, pușii la zid și siliti să reformeze structural sau să piără.

Cedind însă asupra acestui punct — și cu toate amendările respective, importante dar nu esențiale —, sindicalele au îngăduit anti-reformiștilor un răgaz și o nouă sansă. Paradoxal, am impresia că liderii sindicali au acceptat compromisul cu guvernul și fiindcă au fost intimidati de acuzațiile de anti-reformism și de populism care li s-au adus din multe direcții. De fapt însă, propunerea de a se renunța la fondul admisibil sau “de referință” a fost înțeleasă numai în perspectiva consecințelor sale imediate și “mecanice”. Nu s-a observat deloc caracterul său de “bombă strategică” și marea sa fecunditate politică pe termen ceva mai lung. Nu s-a sesizat faptul că numai oprind guvernul să se folosească în continuare, fără probleme, de un colac de salvare, el va fi determinat, mai devreme sau mai tîrziu, “să înnoate singur”, adică să reformeze cu adevărat. Putem spune, aşadar, că înțelegerea la care au ajuns sindicalele și guvernul după cele cîteva zile de grevă, chiar dacă servește interesele imediate ale salariaților, este, strategic vorbind, împotriva reformei, menținând jumătățile de măsură, stimulind amintările și incurajind utilizarea unor palliative.

Iar dacă cineva ar afirma, totuși, că guvernul este plin de bune intenții și că

dorește să-și pună în aplicare propriul program reformist, ar răspunde trimisind fie și la un singur detaliu relevant. În numărul trecut al acestei reviste, dl. Nicolae Văcăroiu, primul-ministrul al României, întrebă de ce trenează legea falimentului, susține că o asemenea lege nu este necesară, deoarece guvernul are autoritatea să închidă cu de la sine putere întreprinderile nerentabile. Dacă pare să ignore faptul că rostul unei legi a falimentului este tocmai acela de a impiedica pe patron — fie el și statul-patron — să hotărască singur, după propriile sale interese și criterii, destinul unei întreprinderi ajunse în dificultate.

Căci în virtutea unei legi a falimentului statului-patron i-s-ar retrage gestionearea unor întreprinderi nerentabile pe care el ar fi dispus totuși să le susțină. (Ce patron n-ar face-o, dacă ar fi în stare?) Întreprinderile ar urma să fie încredințate de către o autoritate judiciară independentă unui consiliu tutelar care le-ar restructura sau încide. Pentru o asanare a economiei e necesar ca patronul (statul) să nu fie și arbitru. Iată ce dl. Văcăroiu pare a nu înțelege, ceea ce sugerează că de puțin îl interesează o reformă decisivă.

De ce nu au mers atunci sindicalele pînă la capăt? De ce s-au multumit ele cu un compromis mai degrabă anti-reformist? Analiză insuficientă a situației, teamă de a nu fi acuzate de “destabilizare” sau de împotrivire la reformă? Senzația că o grevă mai indelungată nu ar fi populară? Posibil. A contact probabil și dorință, foarte legitimă, a liderilor de a obține cel puțin cîteva cîștiguri modice dar concrete, care să le sporească autoritatea înaintea “bazei” și care, în același timp, să împună guvernului drept parteneri credibili la negocieri.

Acum, fără îndoială că, după această săptămână, poziția sindicatelor este, instituțional vorbind, mai puternică, ceea ce reprezintă un cîștig pentru progresul democratiei. Dar poziția reformistă și a perspectivelor ei mi se pare în continuare în cumpăna. Iar dacă se vede aici o contradicție, n-am ce face: greu de aflat o lume mai contradictorie decât cea a “tranzitiei” — o lume insuportabilă și nespus de pasionantă deosebită.

LA ÎNCHIDEREA EDIȚIEI • LA ÎNCHIDEREA EDIȚIEI • LA ÎNCHIDEREA EDIȚIEI

Deputatul PAC de Timiș Vasile Popovici a declarat grevă parlamentară

Dl. Vasile Popovici, deputat PAC, se află, începînd de luni 10 mai, în grevă parlamentară, în semn de protest față de “inertia justiției române”. Acuzat de către senatorul C.V. Tudor într-o ședință a Senatului din 14 decembrie 1992 că “este agent american”, dl. Popovici s-a adresat pe rînd Comisiei juridice de disciplină și imunității a Senatului pentru a analiza aceste declarații și a declanșat procedura de ridicare a imunității parlamentare senatorului PRM, Procurorul General al României, ministrului Justiției, Camerei Deputaților, d-lui Oliviu Gherman, președintele Senatului. Toate demersurile sale au rămas însă fără răspuns. Prin urmare, d-sa a recurs la această formă de protest și a anunțat totodată că nu va renunța la grevă decât atunci cind mecanismele statului de drept se vor pune în acțiune.

Președintele Camerei Deputaților, dl. Adrian Năstase, a afirmat că această problemă nu depinde de Cameră, ci de Senat, deoarece fără ca acesta să declanșeze procedura de ridicare a imunității parlamentare, celelalte mecanisme nu se pot pune în acțiune. (R.S.B.)

Se constituie Comisia parlamentară de control al SRI

În ședința de ieri a Biroului Permanent al Camerei Deputaților a fost adoptată ordinea de zi pentru ședința comună a celor două Camere ale Parlamentului, care va avea loc joi 13 mai. Pe ordinea de zi figura prezentarea raportului de activitate a SRI, înființarea Comisiei de control asupra SRI și dezbaterea proiectului privind acest control. În aceeași zi urmează să aibă loc și medierea textului de lege

referitor la investițiile străine. Conform unor surse parlamentare, tot joi se va discuta și instituirea Comisiei de anchetare a cazurilor de corupție dezvaluite de fostul comisar șef al Gărzii Financiare, gen. Gheorghe Florică. (R.S.B.)

P.A.C.

Luni 10 mai a avut loc ședința Colegiului Director PAC, în care s-a discutat linia strategică viitoare a partidului, ținind seama de opțiunea neoliberă a Congresului. Considerindu-se necesară redefinirea poziției PAC în raport cu partidele din CDR, dar nu numai (FSN, de pildă), s-a hotărît formarea unei comisii care să tatoneze celelalte partide, prioritare fiind partidele liberale, cele mai apropiate prin orientarea neoliberă a PAC. Pe data de 7 iunie va avea loc ședința Comitetului Național, care va aproba diversele propunerile, între care s-ar putea să existe și cea a unui grup parlamentar comun cu PNL-AT, în Camera Deputaților, în viitoarea sesiune parlamentară. Tot atunci se va decide probabil și afilierea la Internaționala Liberală.

Aceste noi alianțe nu vor însemna o fuziune cu Partidul Liberal, cel puțin în fază actuală.

Şedință secretă

Mărți 11 mai, la Camera Deputaților a avut loc o ședință secretă a cîtorva parlamentari aflați sub influență lui Stelian Tănase, pentru a determina crearea unui partid civic-liberal, care să fuzioneze rapid cu PNL-AT.

PNTCD – Tineretul Universitar

Sâmbătă 8 mai și duminică 9 mai, au avut loc în București lucrările Conferinței Naționale a Tineretului Universitar Național Tânăresc Creștin Democrat (PNTCD).

Primul vorbitor a fost dl. Nicolae Ionescu-Galbeni, care a transmis participanților salutul d-lui președinte Corneliu Coposu. Au urmat: Ion Bărbuș (vicepreședinte) și Ion Lambru (președintele organizației municiilor). Tot în dimineața zilei de sămbătă, delegații au propus unele amendamente la programul conferinței, după care s-a trecut la votarea acestuia.

Din partea conducerii partidului s-au adresat delegaților d-nii Ion Ratiu, Gabriel Tepelea, Remus Opris. Dl. Radu Vasile a fost ales președinte de onoare al PNTCD.

Biroul Național al PNTCD a prezentat raportul de activitate pe perioada mandatului său.

Cu majoritate largă de voturi și fără amendamente importante a fost adoptat manifestul PNTCD.

Candidați pentru funcția de președinte al Biroului Național al PNTCD au fost: Marius Bostan, Florin Filip, Daniel Fuciș (studienți în București). A fost ales Marius Bostan — 51 voturi (Florin Filip — 18, Daniel Fuciș — 4, o abstinență, un vot anulat). Marius Bostan, născut la 18 mai 1970 la Focșani, este student la Facultatea de Matematică București — secția informatică. În Biroul Național au mai fost aleși: Radu Munteanu (vicepreședinte — student la Facultatea de Inginerie București), Scarlat George, Cosmin Bucur (Academia Română de Management), Mihai Stefanescu (Craiova), Andrei Gheorghe (Facultatea de Matematică București) și Gelu Coca (Constanța). (R.C.G.)

ULTIMA ORĂ

Mărți 11 mai, ora 15.17, am primit de la PNTCD o “punere la punct”, nesemnată, în numele “Comunității Românilor din Franța”, în care se face un “dosar al vietii și activității” d-lui Mihnea Berindel. Întrucât textul în cauză conține mai multe afirmații false și calomnioase, revista “22” nu-l publică. Celor care vor să-l publice le sugerăm riscul unui posibil proces de calomnie.

EXISTĂ EXTREMISTI MAGHIARI ÎN ROMÂNIA?

Răspunsul la această întrebare se bifurcă în mod contradictoriu:

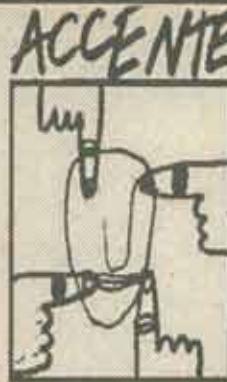
– Desigur, Domnule.
– Nu există.

Adevărul nu se află la mijloc. Ar fi de altfel imposibil de a trage o linie mediană între cele două enunțuri. Cuantificarea extremiștilor naționali în puțini, foarte puțini nu ar impăca deloc contrariile. Dar trebuie ele oare împăcate? Nu părurile despre existența sau nonexistența extremismului maghiar din România ne aduc mai aproape de adevăr, ci analiza factologică a fenomenului.

Extremismul naționalist maghiar (rog și subințelege totdeauna: din România) se manifestă în primul rind și aproape exclusiv sub forma revizionismului. Fenomenele de xenofobie, antisemitism, antiromânism sunt foarte rare, în fapt insignificante. Din această cauză, găsirea unui "Vadim maghiar", a unei "Leonida Lari maghiare" care să calomnieze în presă sau în Parlament românii este o operație sortită eșecului. De altfel, căutarea paralelismelor și simetriilor dintre naționalismul majoritar și minoritar nu poate duce decât la concluzii eronate. Manifestându-se în aceeași țară, în condiții social-politice quasi-identice, ele se deosebesc fundamental în forme și conținuturi, înținându-se, desigur, în caracteristicile înseși ale naționalismului extremist.

Deci, revizionismul. Fără a atenua gradul de pericolozitate al acestei negativități, trebuie – fidel faptelor – remarcat că în România nu există un partid revizionist, UDMR nu are un segment revizionist, nu există publicații revizioniste, nu apar articole revizioniste în publicațiile maghiare. Astfel, revizionismul maghiar apare ca o stafie politică: există și nu există. Voi reveni asupra fenomenului.

Dar revizionismul maghiar – atât cît este, sau se manifestă – nu ne spune nimic dacă nu încercăm să-i depistăm rădăcinile. Dind la o parte "părerea" extremismului naționalist majoritar, ba chiar o prejudecată răspîndită și dincolo de adeptii lui, cum că toți ungurii sunt revizionisti, ba chiar din născare. Lăsând la o parte, zic, astfel de baliverne, devine inutil însuși exercițiul de a discuta problema. De altfel, eu unul nu cred în caracterologii naționale, nici cînd sunt măgulitoare, nici atunci cînd sunt veștejitoare... În fond, problema poate fi elucidată printr-o succintă analiză a condițiilor concrete social-istorice. Cam două milioane de maghiari au ajuns în stare minoritară acum trei sferturi de veac. La Alba Iulia li s-au garantat drepturi, care pînă astăzi – recită, vă rog, Documentul – nu au devenit realități. Toate guvernele României, inclusiv guvernele-fantomă ceaușiste, au exercitat față de populația maghiară o politică de supremăție națională. Între cele două război mondiale doar guvernul lui Iorga (care a durat doar un an) a făcut pași spre a găsi modalități de a asigura drepturi egale minorității. În

dernă. Oricum, generațiile de astăzi nu mai au nimic comun cu argumentele și atitudinile acestor timpuri, nostalgiile rare sănătății mult anecdotice – vorbe de clacă. Desigur, există și în conștiința maghiarilor din România o tendință de hiperbolizare a trecutului, dar sănătății sănătății nu este îndreptată împotriva românilor. Fără indoială, se află printre maghiari și indizi cu prejudecăți antiromânești. N-am ce face, ei nu au funcții, catedre, nu sănătății de partide, nu dispun de jilțuri de deputați. Dar ei există.

Atunci cînd fac referire la politica de supremăție națională din România, demersul meu nu are nici o tentă antiromânească. Coabitarea pașnică româno-maghiară este opera poporului român, supremăția discriminatorie a clasei politice. De altfel – între cele două război –, politica de

● nu poți găsi un "Vadim maghiar", o "Leonida Lari maghiară" ● revizionismul maghiar – o stafie politică ● nici în vremea lui Horthy nu se poate afirma că majoritatea maghiarilor din România ar fi devenit adeptii revizionismului. Dovada – mișcări, texte, publicații antrevizioniste ● consecințele Dictatului de la Viena ● reconcilierea depinde de oferta majoritarilor ●

Există dovezi despre mișcări și texte, publicații antrevizioniste, au existat personalități care se dedicau acestei lupte.

S-ar putea susține că revizionismul maghiarilor are rădăcini mai adincă, și sunt reflexul unei supremății "imperiale". Dar dualismul austro-ungar datează abia din 1867 și a durat preț de jumătate de secol, lăsând puțin mai în urmă Ardealul, care a fost tratat de Budapesta drept provincie neglijabilă și în fapt neglijată, nebeneficind de industrializare și de o infrastructură mo-

supremăție națională a fost practicată în multe țări ale Europei: de Serbia în cadrul primei Iugoslavii; de cehi în Cehoslovacia; în Polonia față de ruși; în Lituania față de polonezi; în Uniunea Sovietică, Stalin dorea o politică de rusificare împotriva tuturor popoarelor, minoritarilor și grupurilor etnice. Toate aceste considerente nu schimbă însă dimensiunea subiectivă a problemei: nu este – caut adjectivul – plăcut să trăiești în condițiile supremăției naționale, a discriminării, în calitate de cetățean de categoria a doua.

Atât timp cit o bună parte a istoriografiei și publicistica românești vor susține că maghiarii din România au beneficiat de drepturi egale în anii interbelici, nu vom găsi niciodată drumul spre eradicarea revizionismului. Înțeleg și respect sensibilitățile naționale ale tuturor, dar dincolo de tact și de bun-simț, adevărul nu poate fi eludat. Însuși Nicolae Iorga relata, după o călătorie în securime, stările reprobabile cu care a fost confruntat.

Momentul tragic rămîne *Dictatul de la Viena*, care a distrus realele și virtualele relații pașnice româno-maghiare, transformînd maghiarimea în dușman. Reziduurile acelor patru ani n-au dispărut nici pînă azi. Unii consideră că, avind în vedere politica de supremăție maghiară din timpul dualismului, cit și cea a opresiunii antiromânești horthyste din anii 1940-1944, a însuși actului de dictat, maghiarii și-au pierdut capitalul de încredere în ochii românilor. Să evocăm turnura istorică a relațiilor franco-germane? Oricît de exagerată ar fi considerația de mai sus, ea trebuie luată în seamă ca părere a unui segment politic. Dincolo de încercarea de a arde punctile, reconcilierea este mai mult decât necesară, e posibilă.

Condițiile reconciliierii depind de ofertele propuse populației maghiare. Aceste oferte, prin natura lucrurilor, cad în sarcina majoritarilor, a celor care – în bună parte sau în principiu – dețin posibilitatea de a rîndui lucrurile. Aceste oferte se rezumă la acordarea efectivă, concretă a egalității drepturilor. Cu cît vor crește în intensitate și consistență aceste drepturi, cu atât mai repede vor dispărea sedimentele de revizionism, intrucât cu atât mai bine se vor simți – ca la ei acasă – maghiarii în România. Deoarece exercitarea egalității drepturilor pentru minoritari este cea mai eficientă armă cu care însiși democrații maghiari pot lupta împotriva revizionismului. Maghiarii, la rîndul lor, vor răspunde, în posesia acestor drepturi, cu o loialitate lucidă, consecventă, cu descătușarea forțelor lor în serviciul democrației din România.

Evident, problema drepturilor e una spinoasă, în elucidarea căreia se confruntă opinii și idei contradictorii. Singura opinie inaceptabilă este aceea conform căreia nu mai este nevoie de aceste drepturi, căci ele există, problema minorităților naționale fiind rezolvată. E opinia Puterii. Că ea seamănă, ba chiar este identică cu "teza" respectivă a lui Ceaușescu, se pare că nu-i supără pe cei care se fac că nu văd și nu aud. Esența lucrurilor nu se schimbă prin faptul că știm, refuzul față de normele statului de drept este o favoare făcută extremității drepte pentru serviciile aduse în cadrul majorității parlamentare. La urma urmei, problema națională nu este singura problemă nerezolvată în România. Nu e nici cea a industriei, a agriculturii, a inflației, a declinului producției, a separării puterii judecătoarești, a sănătății... Nu știu dacă speranța este arma celor mari ori a celor slabii. Oricum, slabii și tarii democrați ar trebui să se unească, realizând o mai mare eficiență, altfel "ne papă" – pe români și pe maghiari deopotrivă – democratizarea hîdă a politicianismului la putere.

Prețul post-mortem al subvențiilor de preț

Creșterile de prețuri la care asistăm în urma retragerii subvențiilor la ultimele principale produse și servicii de consum ilustrează dramatic efectele nocive ale contraproductivelor jumătăți de măsură pe calea reformei. Mai ales că subvențiile de preț sunt o mare păcăleală. Ceea ce apare a fi sustinere a populației de către stat prin buget reprezentă de fapt fonduri luate de stat prin buget tot de la populație. Sensul protecției sociale este de a-l ajuta pe defavorizat, evident pe seama celui bogat. Subvenția de preț, tratând egal milionarul și pensionarul sau somerul, este o falsă protecție socială, în cîstig eventual nefiind decit intermediarul, respectiv manevratorii fondurilor, care le detură spre buzunarele proprii în afaceri de coruptie și delapidare, cum au fost cele ale cărui, grăbului sau zahărului.

Atât în paginile acestei reviste, cât și anterior în săptămâna Lumea și Expres, autorul însemnării de față a incriminat constant, aproape obsesiv, jumătățile de măsură, argumentind nu doar cu intîrzierea inutilă a reformei, dacă tot se acceptă înaintarea spre o economie de piață, ci și cu prețul social, adică exact cu ceea ce pentru promotorii jumătăților de măsură constituie dimpotrivă motivația-refugiu. Aceștia iau în brațe "tolerabilitatea socială" spre a-și susține tezele despre "reforma graduală" sau "temporizarea reformei" și respingerea "terapiei-soc", sub care se ascund de fapt considerente și explicații politice: teama de schimbare, rezistența concepțiilor și mentalităților comunist-centraliste, pure interese electorale etc. Dar tocmai jumătățile de măsură dubleză costurile sociale. Chiar dacă, inevitabil după o perioadă, practica însăși revendică "jumătățile de completare", lucrurile între timp se complică inutil, efectele economice recuperatorii sint aminate și, pînă la producerea lor întîrziată, de suportat rămîn numai durerile sociale. Cei ce cred sau doar vor să afirmă că în România s-a aplicat o "terapie-soc" pot fi siguri că, din păcate, jumătățile de măsură cu care s-a operat din motivații politice au determinat, cel puțin prin îndepărțarea în sine a orizontului de rezolvare a lucrurilor și prin acumularea efectelor negative, un cost social mai ridicat decit cel ce ar fi existat în cazul în care s-ar fi adoptat întradevăr o "terapie-soc".

Nimic nu poate fi mai semnificativ decit costul ce este plătit în contul liberalizării în jumătățile de măsură a prețurilor. Liberalizate parțial și în etape, nu global și dintr-o dată, defazat și nu împreună, cum ar fi fost nu doar normal, ci chiar obligatoriu, cu "prețul tuturor prețurilor" (respectiv cursul monedei naționale), prețurile interne au crescut în avalanșă: nu numai, ca efect, în urma fiecărei etape de liberalizare, dar și, ca anticipare, în perspectiva etapei următoare, și în cerc vicios, prin alimentare reciprocă, cu devalorizarea externă a leului. Fiecare val inflaționist depreciază puterea de cumpărare internă a leului, aceasta îl devalorizează cursul în valutele străine, care, prin scum-

pirea importurilor, determină, la rîndul ei, o nouă creștere a prețurilor interne. Astfel s-a înregistrat cumulat, pe parcursul a doi ani și jumătate, o inflație mult superioară celei ce ar fi rezultat dintr-o corecție inițial mai dură dar unică. Iar acum – cînd, după ce s-a plătit un cost mult mai mare decit în cîzuil unei liberalizări globale și dintr-o dată, se ia, spre a nu-l prelungi și accentua, măsura necesară a retragerii subvențiilor – consecințele nefaste încă proliferează. Prețurile cresc nu doar – în mod firesc – la fostele produse și servicii subvenționate, dar și – în mod artificial – la celelalte, care "simt nevoie" de a nu se lăsa mai prejos chiar nealimentare (?!) și, semnificativ pentru ceea ce se întâmplă, sorturile de panificație anterior resuvenționată. Cartofii se scumpesc nu datorită modificării costurilor, ci pentru a fi în pas cu plinea: cine să mai țină cont de faptul că o corelație există deja, dar era mascată prin subvenție, care facea ca pe piață sortul curent de pline să apară și avea un preț mai mic. Agentii economici – obisnuiti de-acum să explozeze în folosul lor confuzia întreținută în mod deliberat în economie din motive politice, între altele să arunce asupra prețurilor, a căror supăra a fost deschisă, toate carentele din propria activitate – încearcă să-și justifice deciziile de creștere a prețurilor prin scumpirea energiei cu care se aprovizionează. Omul de rînd, care știe că lui însuși i-a mărit fabulos nota de plată la căldură și electricitate, tinde să credă. Poate însă nu știe că toți agentii economici, de stat sau particulari, plăteau deja și pînă în prezent energia cu exact tarifele pe care el de-abia de acum încolo le va achita și că, deci, singurele creșteri de prețuri la care agentii economici sunt îndreptățiti a recurge sănătate legate de scumpirea benzinelor și motorinei și de includerea în costuri a compensațiilor și indexărilor pentru salariați proprii.

Măcar dacă, însă, aceste creșteri ar rezulta din asimilarea, de neevitat, în economie a devalorizării cursului leului, atât a celei intervenite de la ultima absorție în economie a cursului valutar pînă în prezent, cit și, de recomandat, a celei anticipate a se produce prin efectul inflationist al retragerii subvențiilor. Aceasta, pentru a aduna într-un poate mai substanțial dar ultim mare val de creștere a prețurilor efectele jumătăților de măsură practice, spre nefericirea noastră, pînă acum nu doar în ce privește liberalizarea prețurilor, dar și liberalizarea cursului monedei naționale. Din păcate, nu despre așa ceva este vorba, căci, în mod gresit, Guvernul amînă operațunea, ceea ce va face ca, în două-trei luni, să ne trezim cu un nou puseu inflationist. La acesta va contribui din plin recuperarea rapidă în prețuri a compensațiilor și indexărilor salariale, precum și a altor înșelătoare facilități obținute de sindicate sub amenințarea grevei generale, în cadrul unei false victorii, căci impactul lor real va fi anulat curînd de inflație, a cărei responsabilitate Guvernul și-a asumat-o acceptînd ceea ce acum economia nu poate duce. Iată apăsătorul preț post-mortem al unui defunct deloc de regretat: subvențiile de preț.

În cadrul unei recente călătorii în Marea Britanie am avut prilejul de a cunoaște o companie – altfel de mare reputație în lume – care în România de și-ar avea cartierul general și bazele de producție ar funcționa în sfidarea tuturor normelor economice și politice rămase la noi încremenite în era de mult apusă a industrialismului clasic și care, în orice caz, ar declanșa manifestări pătimășe și tremurări de iritare în rîndurile celor ce se auto-proclamă singurii apărători de neam și țară. Compania se numește ICL (International Computer Limited) și este cea mai importantă din

Marea Britanie în domeniul de vîrf al tehnologiei informatici. Numai că nu este deloc britanică și, încă și mai și, nu mai este britanică. În 1968, cei mai puternici furnizori autohtoni de computere și-au unit forțele, formind ICL pentru a rezista copleșitoarei concurențe internaționale. Dar în 1984 o și mai puternică societate canadiană în domeniul, vizînd o poziție solidă în Europa, a achiziționat ICL ca vectorul cel mai eficace spre această țintă, devenind unul din grupurile în prima linie pe piața sistemelor de comunicații și informatică. În 1990, Northern Telecom of Canada a rămas însă cu numai 20% din capitalul ICL, căci un investitor de marcat și de talie și mai înaltă – stimulat de performanțele ICL, aflată de peste un deceniu în profit substanțial în fiecare an – a preluat nici mai mult, nici mai puțin, decit 80% din capital. Iar în 1991, ICL a fusionat cu grupul finlandez Nokia Data, întîrindu-și pozițile pe piața europeană și ajungînd la patra companie cu bazele în vestul continentului în domeniul tehnologiei informatici. În ambele cazuri, este vorba de

caracteristica modernă a preluărilor și fuziunilor. În joc intrînd tocmai firmele în expansiune și nu cele în ananghie. Deci, ICL constituie acum o companie nebritanică (ci doar fostă britanică), cu sediul central la Londra și considerată de aceea britanică și care utilizează masiv forță de muncă britanică. Cu alte cuvinte, după binecunoscutele pentru noi precepte ale contraproductivei ideologii politice comuniste și ale desuetei autarhii economice, "exploataitori" străini și "exploatați" indigeni, fapt cu atît mai de incriminat, potrivit acestor precepte, cu cit, în cazul celor din urmă, este vorba de elita țării într-unul din sectoarele marilor străpungeri ale progresului tehnologic. În lumina acelorasi precepte, incredibil, dacă nu chiar inadmisibil, ar fi faptul că venetica devenită ICL constituie cel mai important furnizor de sisteme integrate de informatică al guvernului Majestății Sale a Regatului Unit, inclusiv al Ministerului Apărării.

Exemplu tipic al transnaționalizării vietii economice, al globalizării afacerilor și competiției în epoca tehnologiei, ICL, cu cartierul general la Londra, acționează însă în alte peste 70 de țări, unde folosește peste jumătate din totalul celor 26 000 de salariați. Principalele baze de producție și cercetare dezvoltare se află în Europa Occidentală și SUA. De asemenea, în proporție de peste 53%, cifra de afaceri este obținută în afara Marii Britanii. La o valoare a acesteia de aproape 4 miliardi dolari anual, circa 400 milioane dolari sunt destinate cercetării-dezvoltării, efort cu totul deosebit – fără egal ca semnificări procentuale (aproximativ 10%) – în rîndurile companiilor concurente. Ceea ce pare a fi posibil în condițiile unei relative zgîrcenii în onorarea salariaților, dar ceea ce reprezintă o solidă asigurare pe termen lung prin stacheta ridicată a performanțelor tehnologice și continuitatea remarcabilă a profitabilității economice. Din aceasta decurge și statutul de autonomie pe care ICL îl păstrează în federația de companii Fujitsu, cel de-al doilea grup mondial de tehnologie informatică. Statut ce îi permite acces direct la realizările tehnologice ale puternicului principal acționar

în schimbul punerii la dispoziția acestuia a proprietăților noii deschideri tehnice. Compania autonomă și societatea acționară constituie una pentru cealaltă client preferențial.

Tocmai structura transnațională și o strategie flexibilă – ținînd cont atât de noile piste în tehnologia informatică, dar și de nevoile specifice, adesea contradictorii, ale clientilor – au ajutat ICL să depășească, fără mari dureri, o perioadă de restrînțe pe piață sistemelor informatici, unde, pe fondul prelungitei recesiuni economice generale, s-au produs strangulări și răsturnări, dintre care cu totul notabilă este amînarea prăbușirei a numărului 1 mondial al pieței, colosul american IBM, obligat să concedieze peste 40 000 de angajați într-un an. Întîrindu-și din timp prezența pe piețele anumitor industrii precis selectate, îmbunătățindu-și capacitatea de răspuns la cerințele acestora de sisteme de integrare pe verticală și de servicii complexe, adaptîndu-se în continuare la din vreme anticipată mișcarea graduală a solicitărilor dinspre sistemele de computere de mare capacitate spre cele de talie mijlocie sau personale și, poate mai ales, sesizînd că succesul în perioada actuală nu constă în cantonarea oarecum trufășă în sistemele de operare proprii, care să lege fățis clientul de furnizor, ci în compatibilizarea în condițiile microprocesoarelor rapide a diverselor sisteme de operare fără schimbarea radicală a echipamentului, în dezvoltarea sistemelor deschise care să permită treceri fără probleme de pe un sistem pe altul, interconectări între produsele unor diferiți furnizori, precum și extinderi ulterioare lesnicioase în funcție de trebuințe ale dotărilor cu tehnologie informatică, ICL să-a numărat printre puțini cîștiitori ai perioadei de restrînțe. Compania a fost printre primele care a sesizat că sistemele deschise oferă clientilor cel mai bun mijloc de a merge înainte, punîndu-le la dispoziție tocmai o gamă largă de opțiuni, precum și posibilitatea pro-

tejării viitoarelor investiții.

ICL este între primii trei furnizori mondiali de sisteme informatici pentru rețelele de comert cu amânat și primul în Europa în livrări de dotări computerizate pentru administrația publică. Peste 400 de mari bânci și 50 dintre cele mai importante companii de asigurări din lume utilizează echipamentele și programele ICL. Cu sistemele ICL sunt înzestrate rețeașe administrative din Marea Britanie și cea a primăriilor franceze, parlamentul german, guvernul portughez, sistemul de securitate socială din Spania, marile companii de aviație SAS și Cathay Pacific, Banca Angliei și coloșii bancari Barclay's și Credit Agricole.

Nelipsind din Europa Centrală și de Est, unde în anumite țări a operat încă de-acum 30 de ani, ICL își propune, în contextul politic schimbat din ultimii ani, o nouă deschidere în zonă. Deja și-a asigurat o prezență puternică în Bulgaria, Cehia, Slovacia, Ungaria, Polonia, Rusia, Croația, Slovenia, inclusiv prin înființarea de societăți mixte de producție și comercializare, cele mai importante aflîndu-se în Rusia. Printre beneficiarii sistemelor ICL se află: Banca de Economii din Bulgaria, liniile aeriene cehe, liniile ferate slovace, Banca Națională a Ungariei, rețeașa (în proporție de peste 40%) de bânci comerciale din Polonia. Din 1992, a fost stabilită o reprezentanță, cu capital integral ICL, în România, cel mai important client al sistemelor ICL fiind pînă acum Comisia Națională de Statistică. Managerii companiei consideră reformele economice și politice din această regiune ca oportunități pentru ICL. Îndeosebi în ce privește înzestrarea țărilor respective cu sisteme de tehnologie informatică în sectorul serviciilor financiare și în administrația publică, dind asigurări privind adaptarea produselor la necesitățile locale. În linia care ghidează organizarea și funcționarea companiei în ansamblu, un staff restrîns răspunde de zonă în cartierul general de la Londra, în timp ce responsabilii principali se află în înseși țările regiunii, aceștia în proporție de peste 95% fiind localnici.

Excelența sa, dl. Renaud Vignal, ambasadorul Franței în România, uzind de dreptul la replică, protestează cu vehemență împotriva articolelor doamnei Firărăescu, apărut în 29 aprilie pe prima pagină a ziarului "Cronica Română", sub titlul "Scandal la Mănăstirea Apostolache".

Excelența sa, dl. Renaud Vignal, a avut plăcerea și onoarea de a inaugura joi 29 aprilie sănătierul-scoală de restaurare a vechii Mănăstiri Apostolache, în prezența Sfintei Sale, Arhiepiscopul Ialomițeanul, a protopopului Arion, a prefectului județului Prahova, a primarului și preotului din Apostolache, a reprezentanților Ministerului Român al Culturii, Ministerului Francez al Culturii și a reprezentanților Comisiei și Direcției Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice din România.

Această acțiune de cooperare româno-franceză, prevăzută de Comisia mixtă de cooperare culturală, științifică și tehnică, semnată în februarie trecut la

București, este o acțiune importantă atât pentru Franță, cât și pentru România. Pentru România, ea reprezintă o ocazie de inițiere în tehnici cele mai moderne de restaurare, printre muncă pe teren și de formare în Franță a specialiștilor români. Pentru Franță, ea reprezintă o șansă de colaborare cu specialiștii români și de inițiere a unei cooperări care să-ri putea extinde și la alte monumente istorice din România. Miza este, aşadar, importantă.

COMUNICAT

După ceremonia oficială de inaugurare, Sfânta Sa Arhiepiscopul Ialomițeanul, protopopul Arion și părintele Alexandru i-au onorat pe participanți cu o slujbă oficiată în bisericuță mănăstirii și i-au invitat la o gustare în grădină.

Lui în considerare ambianja foarte prietenescă, destinsă și fraternală acestei vizite și interesul pe care l-a arătat Sfânta Sa Arhiepiscopul Ialomițeanul, se poate spune că înalta ierarhie bisericească a fost mulțumită de restaurarea unei mănăstiri rămase la stadiul secolului al XVII-lea.

Delegația franceză a fost impresionată de primirea și ospitalitatea dovedită de Sfânta Sa Arhiepiscopul Ialomițeanul, de protopopul Arion, de prefectul de Prahova, de primarul comunei Apostolache, de gazdele acestei ceremonii, cărora le multumescă cîlduroși.

Articolul tendențios din "Cronica Română" încearcă, în mod vădit, să creeze confuzie în opinia publică românească, lăsând a se înțelege că acțiunea de restaurare s-ar fi putut efectua împotriva voinei autorităților religioase românești.

Prezența prietenească și cîlduroasă a demnităților religioși, așa cum telespectatorii au putut singuri să constate în urma vizionării jurnalului din 20 aprilie, ora 20.00, demonstrează absurditatea acestei acuzații. Afirmațiile făcute în articol, și neverificate, așa cum se obișnuiește, vorbesc de la sine despre lipsa de profesionalism a unei anumite prese și despre recurență, din păcate, a unor neliniștitore sentimente xenofobe în această țară.

3 mai 1993

AMBASADA FRANȚEI
SERVICIUL DE PRESĂ

BOGUMIL LUFT, un jurnalist intrat în diplomație

La 3 mai 1791, Dieta Poloneză a votat o Constituție inspirată (ca și cea americană) de ideile Revoluției Franceze.

Constituția, cea mai modernă din Europa la acea oră, s-a bucurat și de sprijinul regelui Stanisław August Poniatowski, care încerca să-și reclamească statul după prima pierdere de teritorii din 1772. Numai că el avea să fie ultimul rege al Poloniei.

Polonia n-a mai avut cum să-și aplice moderna Constituție, pentru că, după împărțirile successive din 1793 și 1795, avea să dispară vreme de un secol de pe harta Europei.

Data de 3 mai, devenită după primul război mondial, zi națională a Republicii Polone, va fi înlocuită cu 22 iulie, după cel de-al doilea război, în același mod în care "în România" 10 mai a fost înlocuit cu 23 august.

Din 1990, 3 mai a redevenit ziua națională a Poloniei.

În preajma sărbătorii naționale din acest an, nou ambasador al Poloniei, dl. Bogumil Luft (38 ani, fost jurnalist), a întinut cu presa. Dl. Bogumil Luft a lucrat în redacția publicației catolice "Wies", creată de Tadeusz Mazowiecki. L-a cunoscut destul de bine și pe Jacek Kuron și pe Adam Michnik. Important pentru formarea și identitatea sa consideră și fi perioada când a activat în clubul intelectualilor catolici din Varșovia, în-

stituție unică în felul ei, pendulând din 1970 între statutul legal din timpul regimului comunist, legăturile cu Biserica Catolică și acțiunile ilegale pe care le sprijinea. Un rol important l-a jucat clubul intelectualilor catolici de sprijinire a "Solidarității". T. Mazowiecki a fost vicepreședintele acestui club și, din încăperile lui, sindicaliștii, în cap cu Walesa, au mers în 1980 să înregistreze Solidarnosc la tribunal. Între muncitori și intelectuali se crease o legătură foarte strinsă (despre care intelectualii români vorbesc foarte des, fără a fi în stare să o repeste). În ultimii ani, B. Luft a fost un cunoscut analist al situației internaționale, prin emisiunea sa la televiziunea poloneză - "Lumea în sapte zile". Ca ziarist l-a însoțit pe Papa Ioan Paul al II-lea în călătoriile din Franță, Belgia, Elveția, Columbia, Argentina, Chile.

După 1990, chiar în ianuarie, jurnalistul Bogumil Luft a fost în România. La discuția publică la care a participat s-a dezbatut situația societății românești tăiată în două - de o

parte elita, de celalăț poporul. În anii '60 (își amintește Bogumil Luft) la fel arăta și Polonia. De atunci s-a schimbat mult și în sensul acesta ar fi bine să se schimbe și România. (G. A.)

Coen Stork a plecat

În această săptămînă, Excelența Sa dl. Coen Stork, ambasadorul Olandei, și-a luat rămas bun de la prietenii și admiratorii săi din mediile culturale și diplomatice. La Sala Majestic a Teatrului Odeon și la sediul GDS a avut loc lansarea cărții dedicate lui Coen Stork de Gabriel Andreescu, intitulată "Cel mai iubit dintre ambasadori" (editura All). Ultimul său interviu, dat în exclusivitate revistei "22", va fi publicat în numărul viitor.

FUNDATIA SOROS PENTRU O SOCIETATE DESCHEA INTERUNIVERSITY CONSORTIUM FOR POLITICAL AND SOCIAL RESEARCH MICHIGAN UNIVERSITY

oferă burse de studiu în cadrul Programului de vară în metode cantitative la Universitatea Michigan în perioada 28 iunie-20 august 1993 studenților la sociologie. Programul va cuprinde cursuri și seminarii în: Introduction to Computing, Advanced Topics in Social Research, Dynamic and Longitudinal Analysis, Basic Mathematics, Mathematics for Social Scientists, Nonlinear Systems.

În completare, studenții vor lucra în cadrul proiectelor săptămînale: Mathematical Models, Quantitative Historical Analysis, Statistics and Data Analysis, Regression Analysis, Utilization of Data Resources from the 1990 Census, Logit and Log-linear Models, Management of Machine-Readable Social Science, etc.

Criterii de selecție a candidaților:

- studenți ai facultății de sociologie
- excelentă cunoaștere a limbii engleze
- cunoștințe temeinice de matematică

Candidații trebuie să prezinte un dosar care să cuprindă:

- un curriculum vitae în limba engleză
- adeverință de student
- două scrisori de recomandare de la doi profesori ai studentului
- copie a foii matricole

Pentru informații și depunerea dosarelor vă rugăm să contactați Fundația SOROS din:
BUCUREȘTI: Calea Victoriei 133, CP 220196; tel.: 650.63.25; 659.74.27; fax: 312.02.84
TIMIȘOARA: Piața Operei 2, Et. 3, Cam. 317; tel./fax: 96/19.08.04
IAȘI: Bd. Copou 19, CP 1356; tel.: 98/14.69.35; fax: 98/14.71.00
CLUJ: Str. Mărului 5; CP 1084; tel./fax: 95/19.71.21

■ Dosarele incomplete nu vor fi luate în considerare ■ Data limită de primire a dosarelor - 28 mai 1993.

Către

Redacția Revistei "22",

Prefere această cale de adresare pentru a aminti cititorului "22" că el nu se află, în general, în fața unei opinii a editorului. O opinie de grup poate fi cu greu definită chiar pentru redacția revistei. Avem de fapt interpréti parțiale ale colaboratorilor "22", ceea ce nu înseamnă că nu ar exista un "spirit" al publicației, în care eu, ca membru GDS, mă regăsesc de cele mai multe ori. Dar tocmai din această cauză sunt nevoiu să mă delimitez de editorialul lui Andrei Cornea din nr. 16 (29.04.-5.05.1993) intitulat: *"Prin cenusu birocratiei, și ale cărui idei principale sunt: întâiul prim-ministrului al României post-comuniste a fost un entuziasmat al reformei"; "Cel de-al doilea prim-ministrul al României post-comuniste a fost un fanatic al reformei"; în sfîrșit, al treilea ministru "e și el, desigur, un reformist".* Întocmai ca și cei doi predecesori ai săi. Numai că el este reformist prin "hotărîre de sus": un activist al reformei". Această vizionă asupra liderilor executivului de pînă acum are de ce să socheze. Mi se pare și

puțin comic că revista "22" devine prima publicație care dă certificate de intenții pro-reformiste cu atâtă largheță – ziarele tip clientelă oferă onoruri unuia împotriva celorlalți. Dorința de obiectivitate, de echilibru, pe care o dovedește Andrei Cornea – în condițiile în care criticele adresate guvernului Roman și Stolojan sunt deseori fără nici un fel de nuanță – este binevenită. Dar astăzi nu justifică modul caricatural în care editorialul citat vorbește despre raportul dintre prim-ministri și reformă. Prima perioadă a guvernării Roman a fost în principal populistă, compromisind reforma pe termen lung. Mai tîrziu reforma a fost subordonată grupurilor de interes și unor obiective politice. Theodor Stolojan rămîne un administrator al "unei tranzitii de legitimitate". Mult mai serios și coerent decît predecesorul, el și-a autolimitat, așa cum a declarat-o de mai multe ori, competențele. Cum se impacă autocontrolul cu fanatismul? Iar Nicolae Văcăroiu? Un activist, e drept, dar al anti-reformei, nu unul al reformei, cum îl "lăuda" A.C. Oare Andrei Cornea nu aflat, măcar întimplător, de măsurile de centralizare din minister, de birocratizarea din instituții care evoluează irezistibil în ultimele luni? Si atunci, cum ne putem juca astfel cu cunțile? Si tocmai în editorialul revistei "22"...

GABRIEL ANDREEȘCU,
membru GDS

CONFERINȚE DE PRESĂ

UDMR consideră "demoralizator" stadiul actual al reformei

La ultima conferință de presă, UDMR a profitat de radicalizarea conflictului sindicate-Guvern pentru a arăta că este de fapt o forță a Opoziției, preocupată și de problemele generale ale societății românești. Au fost astfel emise opinii față de dificultățile economice ale momentului, față de lipsa unei concepții reformatoare clare și s-a apreciat favorabil atitudinea României în privința conflictului iugoslov.

Dl. deputat Vida Gyula a apreciat stadiul actual al reformei ca demoralizator. "Bugetul nu reflectă starea actuală a economiei. În plus, s-a vădit o intenție de dezinformare a opiniei publice, bugetul fiind evaluat la 430 lei/dolar, față de valoarea reală de 6-700 lei. Premierul Văcăroiu a zis că, față de luna decembrie, producția industrială a fost în creștere, numai că atunci s-au lucrat doar două săptămâni." Garantând calculele prin calitatea sa de parlamentar, dl. Vida Gyula a întocmit și un buget familial, în care compensațiile înseamnă 17 000 lei, iar cheltuielile doar pentru hrană și cele casnice înseamnă 33 000 lei.

Președintele UDMR, dl. Markó Béla, a considerat că scrisoarea deschisă a unor senatori PNTCD, PAC și PL adresată pastorului Tökés László nu reprezintă o luare de poziție oficială a partidelor din Convenția Democratică. "E o scrisoare semnată în nume propriu și în ea se regăsesc date false și inexacte, și mai ales o mentalitate bazată pe conceptul de stat național." Aici spiritul său încins oarecum, fiind atinsă susceptibilitatea mai vechi. Așa că liderii UDMR au trebuit să amintească iarăși propria opiniu legată de această chestiune. "Noi nu am fost de acord cu formularea din Constituție – România este un stat național". Această definire nu a figurat în nici una din constituțiile anterioare românești și nu figurează nici în constituțiile moderne din țările Europei." Președintele UDMR a subliniat că alternativa lipsei atributului "național" nu este federalismul. Dl. Markó Béla a arătat că se dorește recunoașterea limbii maghiare ca limbă cu caracter oficial local, acest lucru neimplicând eliminarea limbii române în zonele cu populație preponderentă maghiară. (MARIAN CHIRIAC)

PNTCD sprijină publicarea dosarelor coruptiei

Luni 10 mai a.c., ora 11.00, a avut loc conferință de presă săptămânală a Partidului Național Tânărăsc Creștin Democrat.

Au fost prezenti, printre alții, d-nii Mircea Ciumara, Ion Diaconescu, Radu Vasile, Marius Bostan și Radu Munteanu, ultimii recent aleși în conducerea TUNTC.

Unul din principalele subiecte abordate a fost conflictul Guvern-sindicale. Domnul Ion Diaconescu a apreciat că această dispută traversează un moment de armistit. Durata acestuia depinde de respectarea promisiunii guvernamentale de relansare a economiei naționale în a doua jumătate a anului.

Referitor la problema coruptiei, dl. Mircea Ciumara a afirmat că ar fi foarte bine ca generalul Florică să dea publicitatea toate dosarele pe care le detine. (R.C.G.)

Foștii disidenți deținuți în spitale psihiatric

Am scris de mai multe ori despre Ion Roșoga. Îl cunoaște de acum nu numai România, ci și lumea întreagă, prin bunăvoiea parlamentarilor englezi și a Centrului pentru Drepturile Omului al ONU din Geneva, care, prin dl. Voyame, s-a ocupat în mod special de "cazul" ROȘOGA.

Ion Roșoga a fost deținut politic, internat abuziv pe parcursul mai multor ani în spitale psihiatrice (Bălăceanca, Dr. Petru Groza).

După decembrie '89, dl. Roșoga nu a reușit să obțină un serviciu decit după zeci de memorii și obosităre drumuri la București. Nu a reușit, cum nu au reușit nici organizațiile internaționale să-i scape pe foștii deținuți politici de sub incidență hotărîrilor judecătoare care li condamnau la detinere în spitale psihiatrici.

Mai mult decât atât, dl. Roșoga a primit de la Procuratura României o adresă pe care o redăm mai jos, în fașsimil.

Prin adresa din data de 13.04.1993, dl. Roșoga, om în vîrstă acum, cu doi copii de crescut, este somat că dacă nu rezolvă problema cu sentință penală nr. 44 din 13 ianuarie 1977 (sentință prin care se dispune înlocuirea internă medicală cu tratament obligatoriu), condamnarea rămîne condamnată și... Ar trebui deci să bată din nou drumurile la București, să-și caute singur dreptatea!

Problema celor care au suferit tratamente psihiatrici punitive, de o monstruozitate neîntîlnită nici în regnul animal, preocupă mai mult străinătatea decit

propriul nostru Guvern: în februarie 1992, dl. Paul Cheaton (London Evening Standard) a trimis o informare (publicată în "România liberă" nr. 14672 din 21.02.1992), conform căreia se menționează acțiunea consacrată drepturilor omului a unui grup de parlamentari britanici care au reușit "să convingă Guvernul român să inițieze o investigație independentă pe tema răspândirilor abuzurilor psihiatrici în rîndul disidenților". Parlamentarii britanici consideră că practici sistematice în acest sens au continuat și după înființarea lui Ceaușescu, iar numărul celor asupra căror s-a acționat în acest fel este imposibil de calculat.

De asemenea, se afirmă că, deși după evenimentele din decembrie astfel de practici s-au rarărit, multă dintre psihiatrici care au semnat pactul cu diavolul se află încă pe poziții de conducere.

Tot în același comunicat se amintește că delegația britanică, finanțată de Foreign Office și Relief Fund for Romania, a avut la București întîlniri vreme de 5 zile, între care la ministerele Sănătății și Justiției, ajungindu-se la un acord privind ajutorarea foștilor disidenți, conform înțelegerii stabile, urmînd, de asemenea, să asigure atât un observator independent în cadrul comisiei de investigare, cit și participarea unor psihiatrici britanici la efectuarea unor schimbări radicale în legile referitoare la acest domeniu.

De la Radio Europa Liberă aflăm, prin intermediul lui N.C. Munteanu, că la convorbirile pe care britanicii le-au avut cu președintele Iliescu, acesta a invocat (ca de obicei) lipsa fondurilor pentru un astfel de demers. Înălță britanicii s-au oferit să susțină ei finanțarea această acțiune, precum și acordarea de ajutoare materiale acestor persoane. În schimb, au cerut insistenț să fie

Reforma și Anti-Reforma

O notă apărută în "22" ("Valentin Silvestru – adversar al reformei în UNITER") îi provoacă lui Val Condurache un articol în numărul 17 intitulat "UNITER". În acest articol există cîteva omisiuni și informații false, dar, mai grav, o deturare a sensului schimbării produse prin votul Conferinței UNITER din 5 aprilie a.c.

Dl. Val Condurache spune că e "întristător faptul că un conflict de persoane e transformat, prin mijlocirea presei, într-o dispută pro și contra reformei" în UNITER. Articolul său nu face, însă, decit să acrediteze mai tare această idee. Curios e că presa a fost aici pe locul doi: disputele pro și contra privind schimbarea de structură la UNITER datează din martie 1992. S-a discutat apărînd principiul schimbării. Mai clar sau mai confuz. Căci UNITER e o organizație nouă care încă își caută drumul – în această lume, și nu pe lumea cealaltă, de dinainte. Conflictul de persoane place foarte mult la români. Nouă nu ne place să vedem idei, ci pasiuni. Cînd, membru fiind încă în Biroul secției de critică, m-am opus unor opinii ale lui Silvestru, s-a considerat că dreptul meu la opinie este un conflict de persoane. Cred că astăzi a crezut și dl. Silvestru, de vreme ce nu cu mult timp în urmă mă atacă la persoană în ziarele "Liberitate".

A fost pusă, la Conferință, întrebarea: "Cu ce deranjează existența secțiilor profesionale nouă mod de lucru al UNITER, bazat pe execuția Programelor și Proiectelor?". Dar eu ce a ajutat? Dl. Condurache nu și pune această întrebare. Admirătia sa pentru personalitatea lui Silvestru, pe care nu o neagă, de altfel, nimănii, dar care poate fi criticată – căci suntem critici, dle Condurache, nu-i așa? –, îl face să nu observe chestiunea de fond. Dar cum s-o observe dl. Condurache cînd dsa nici n-a fost la Conferință despre care scrie în articol? Biroul executiv al UNITER ajunsese demult la concluzia că modelul de sorginte stalinistă al Uniunilor de creație devine anachronic. O strategie coerentă privind pregătirea profesională, schimbările naționale și internaționale, promovarea valorii în teatrul românesc nu avea cum să mai fie apanajul "acțiunilor" unde în numele lui "noi" vorbea, de fapt, un "eu" exacerbat. Cu ce au profitat, la reuniunea națională a criticilor de la Bacău, secretarii literari prezenți la aceleasi discuții de ani de zile? Abia după ce concursul UNITER "Piesa anului" a fost structurat ca Proiect să-a putut construi un flux normal de promovare a textelor noi, cerute acum tot mai frecvent de la UNITER.

Dl. Condurache, voit, ocoblește punctul dureros: metamorfoza UNITER ca organizație profesională a determinat reacția contra, o reacție dură, uneori violentă a lui Silvestru. Dsa, de fapt, s-a izolat, prin această manieră autoritară, totalitară pe care i-o admiră dl. Condurache, uitînd, dl. Silvestru, că are dreptul la opinie la fel ca și ceilalți, că senza dialogului nu trebuie sacrificată în favoarea unui orgoliu nemăsurat. Eu, cînd am văzut că în Biroul secției de critică din care făceam parte nu am putut fi înțeleas, mi-am dat demisia. Din Birou, nu din secție, cum scrie dl. Condurache. Prin desființarea tuturor secțiilor, și nu numai a celei de critică, avem acum același statut care permite angajamentul personal și responsabil (răspunderea individuală și nu cea obștească, la umbra căreia mulți stați comod) în crearea și executarea Programelor și Proiectelor Uniunii. În acest fel putind cere bani pentru finanțarea activităților specifice ale UNITER. Cînd despre activitatea secției de critică, sigur că ea a fost cea mai vizibilă. Dar cum? În bună măsură prin statutul criticului de jurnalist plătit pentru ceea ce scrie. Noi nu mai suntem critici pentru că s-a desființat secția? Ar fi jalinic. La UNITER se pune acum problema talentului, valorii și angajamentului individual, și nu a fosiliilor în spatele unor forme vetuste de organizare permitînd obișnuințe bizantine și un model paternalist, nociv. Criticii sunt bineveniți la UNITER, dar pe valoarea individuală a fiecărui. Eu știu că un critic există prin simț, critic, erudiție, talent și onestitate și nu prin jocuri cu mai multe strategii. S-ar putea să fiu naiv.

MARIAN POPESCU

repusă în drepturi așa-zise bolnavi psihi, declarindu-se nule sentințele prin care aceștia erau socotiti (și pedepsiți) ca stare.

După unele informații, ajutoarele trimise de britanici au ajuns în țară. Nu însă și la cei cărora le-au fost adrese. Cit despre acțiunile juridice, exemplul de mai sus este relevator. Este clară poziția Guvernului și a Procururilor: discreditarea celor în cauză (vezi revista președintelui Iliescu, "Dimineata", emisiunea TV în care, cu nerușinare, Emanuel Valeriu încerca să demonstreze că în România comunistă nu au fost abuzuri psihiatrici), tergiversarea și refuzul de a se considera drept abuzive condamnările în internări în spitale de psihiatrie sau tratament psihiatric obligatoriu a disidenților, ca să nu mai vorbim de situația materială precară în care se află aceștia, nebeneficiind de nici un ajutor social.

OCTAVIAN HOANDRĂ

Sindicaliști și guvernanti

Săptămâna trecută a fost marcată de greva generală anunțată pentru 5 mai a.c. de cele șase confederații sindicale: Frăția, CNSLR, ALFA, BNS, Univers și Ceres.

Anterior, Guvernul renunțase la dialogul cu sindicatele, încălcând protocolele semnate și preferind să înmîneze respectivelor confederații doar niște documente. În al doisprezecelea ceas, sub amenințarea cu greva generală, negocierile au demarat joi 29 aprilie la Palatul Victoria. Ele au continuat la Cotroceni, sub "arbitrajul" președintelui Iliescu, în ziua de vineri 30 aprilie, apoi la Ministerul Muncii și Protecției Sociale și din nou la sediul Guvernului.

În paralel cu discuțiile purtate (din care nu se întrează nici o înțelegere), greva generală a început pe 5 mai, adoptându-se strategia cascădă: greva a fost

declanșată mai întâi de Frăția, BNS și Ceres, întreprinderile intrând în grevă rind pe rind.

În sfîrșit, în noaptea de 6-7 mai, greva a incetat prin adoptarea unui protocol semnat de partea guvernamentală și de reprezentanții confederaților sindicale și, tot pe rind, întreprinderile au ieșit din grevă (în afară de BNS, care și acum – la închiderea ediției – se află în grevă).

Dificultatea discuțiilor legate de acest conflict de muncă a fost marcată de rigiditate (putând fi numită cînd lipsă de exercițiu, cînd rea-voință) din partea guvernamentală; deși n-a spus-o deschis, Puterea a văzut în revendicările avansate de sindicate mai întâi latura politică, "destabilizare", și abia pe urmă economico-socialul, atât de deteriorat prin retragerea subvențiilor de la 1 mai.

Pentru cei care au avut prilejul să urmărească discuțiile Guvern-sindicate a reieșit în primul rind lipsa de abilitate a premierului Văcăroiu (care, cel puțin inițial, nu stia decât să respingă, fără diser-nămint, orice cuvînt venit din partea sindicatelor); în al doilea rind, a putut să văzută maturizarea liderilor sindicali în abordarea problemelor economice și juridice. Peste toate acestea însă a pluit o imensă

confuzie. Ne vom opri asupra acestei ultime servatii: strategia cascădă de intrare în grevă (nu astfel după declanșare) a fost luată de măsuri observatori drept etichetă pusă unei coordonări între centrul și teritoriul, dar și între între celor șase confederații. Declarația de sprijin partidelor politice din opoziție n-a fost, după opiniile liderilor sindicali, decât o declarație; Opoziția a căzut explicit cu prezentarea unei alternative care ar fi avut de amenda chiar revendică sindicale), preferind (și de această dată) să păstreze intactă virginitatea, în așteptarea a altor partide mai bune. Din partea președintelui CDR Emil Constantinescu, au apărut declarări considerate contradictorii; liderii sindicali și-au numit "dezamăgirea" legată de persoana și președintelui CDR – într-o întîlnire anterioară organizată de Alianța Civică cu sindicate, politicieni, nomiști, întîlnire privind chiar anunțata grevă care partidele politice au trimis oameni de război, dl. Constantinescu, sosit meteoritic, a rostit discurs și a plecat. "Am să vrut să discutăm cu dvs. să-i atragem atenția asupra unor chestiuni, dar n-am avut cu cine. Acum, chiar ne-a dezamăgit."

NICOLAE MANOLESCU
(PAC)

Aș recurge la două metafore. Una a fost exprimată chiar de liderii sindicali, care au comparat greva care are loc cu o cascadă. Cealaltă metaforă – nedescăzută – ar sugera destul de bine poziția Guvernului: norul de ploaie. Tergiversările, negocierile, conciliabulele au săcăzut ca data întrării în grevă

să fie decalată de la sindicat la sindicat. În aceste condiții, în locul unei ploi torrentiale cu tunete și trăznete, se pare că ne-am ales cu niște norișori, cu cîte un fulger peici, pe colo, ba chiar și cu cîte un curcubeu...

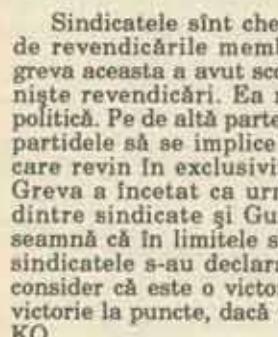
Din păcate, chiar dacă Guvernul a reușit să risipească norii grevei generale, în absența unor soluții economice aderătoare, tensiunea socială se va reacumula în viitoarele săptămâni și luni.

SERGIU CUNESCU
(PSDR)

Nu s-ar putea spune că a fost o victorie a sindicatelor sau a Guvernului, a fost de fapt o victorie a societății civile. S-au evitat niște dificultăți economice pentru țară și confruntările, iar Guvernul a dovedit că este sensibil la apelurile Opoziției.

RĂZVAN DOBRESCU
(PNȚCD)

Sindicatelor să se ocupe de revendicările membrilor lor, deci și greva aceasta a avut scopul de a satisface niște revendicări. Ea nu a fost o grevă politică. Pe de altă parte, nu este corect ca partidele să se implice în aceste treburi care revin în exclusivitate sindicatelor. Greva a început ca urmare a acordului dintre sindicate și Guvern, ceea ce înseamnă că în limitele succesului obținut, sindicatelor s-au declarat mulțumite. Eu consider că este o victorie a sindicatelor, victorie la puncte, dacă vrei, nu una prin KO.

"Pe mine mă interesează dacă Gheorghe are ce mîncă și mîne, nu numai azi"

Interviu cu LIVIU LUCA, vicepreședintele cartelului ALFA, realizat de Rodica Palade

• la sindicate, dorința de a aciona e pregnantă • fac 10 000 de kilometri pe lună • Guvernul nu-și cunoaște propriul sistem • la noi nu există motivație politică • negocierile – un dialog al surzilor • cu Stolojan nu s-ar fi putut face această chestie • dar ce este reforma asta? • relația sindicate/partide politice • niciodată nu obții absolut tot ce vrei •

Cum ați început să activați în mișcarea sindicală? Ați avut vreo documentație la indemnizări, ați cunoscut mișcarea sindicală din alte țări?

Am simțit că e nevoie de sindicat. Ca statut, am avut statutul de la "1 Mai", care era frumos, dar care a suferit foarte multe modificări. Nimeni nu stia nimic despre mișcarea sindicală. Cred că asta este și diferența între partidele politice și sindicate: la sindicate, dorința de a face ceva e pregnantă și, în același timp, avem și la ce să raportăm și ce facem și ce nu facem.

Care este legătura conducerii sindicalelor – vorbesc acum de Cartelul ALFA – cu baza?

Cartelul ALFA a început natural. S-a format mai întâi sindicatelor din bază, apoi s-au format federatiile, apoi – pe 7 iunie 1990 – am ajuns la concluzia că federatiile trebuie să fie împreună pentru a fi puternice. La început au fost și alte federatiile. Avem în jur de 40 de filiale în țară, care nu sunt teribil de dezvoltate pentru că nu avem banii.

Ce domenii sunt incluse în Cartelul ALFA?

Începînd de la Petrol și terminînd, dacă vrei, cu gospodăria comunală. Avem în jur de 14 federatiile de ramură: petrolieri, minerii (fără Valea Jiului), care a fost și ea inițial; pe 13-15 iunie era și ea în confederație.

Deci minerii care au venit la București în iunie '90 erau în ALFA?

Da. Faptul, au fost în cartel pînă în '91. Dar practic... Era dorință aceea nebună, din '90, să stringi că mai multe sindicate, să fii că mai mare, nedîndu-ți seama că dacă nu-ți structurezi foarte bine mișcarea total și zero.

Cum comunică cu omul obișnuit?

În medie eu fac 10 000 km pe lună. Cred că asta spune ceva. Bineînțeles, telefon, fax... Eu nu cred decât ceea ce văd cu ochii mei și din acest motiv sunt destul de bine informat de ce se întimplă în sindicate. Nu anunț unde mă duc și nimănui nu stie că vine șeful. Sigur, sunt și sedințe. Dar prefer ca întîi să văd muncitorul, pentru că eu pe el îl reprezint și dacă el nu este mulțumit de mine, nu există posibilitate de înțelegere și nici de acțiune.

În momentul în care cele șase confederații s-au hotărît să declanșeze greva

generală, ce discuții ați avut cu ceilalți lideri de sindicat?

În acești trei ani de zile am învățat să trezesc peste mici resentimente personale, care, de altminteri, nu pot să nu existe între oameni. Ne-am găsit puncte comune. Sînt foarte mulțumiți. Sîi trebuie să ne credeți că am fost blinzi. Efectiv blinzi. Am încercat doar să demonstreze că Guvernul nu-și cunoaște propriul sistem, nu-și cunoaște statisticiile, nu stie să-și coroboreze datele pe care le are și multe altele.

Cele șase revendicări cu care ați mers la Guvern au fost stabilite de comun acord? Cum ați găsit strategia acestei greve? Cînd va întreb acest lucru, mă gîndesc dacă ați studiat grevele din alte țări. "Solidaritatea" din Polonia, mai ales.

De studiat, am studiat și noi. Dar aici sunt două probleme. Unu – "Solidaritatea", cînd făcea acele greve, avea în primul rind o motivație politică, la noi motivația politică nu există. Că există la diferiți oameni la nivel de virf anumite orientări politice, asta este altceva. Dar degeaba ai tu orientare politică, dacă majoritatea oamenilor din sindicat tău nu au acea orientare. E o problemă falsă această politicizare a sindicatelor. Nu suntem încă destul de copii pentru asta. Se va ajunge și la asta. Mai devrem sau mai tîrziu. Dar, deocamdată, omul nu își alege partidul, ci personalitatea din fruntea partidului. Nu este vorba de programul partidului, nici de orientarea acestuia. Aici este și greșeala partidelor. Un partid normal trebuie să se sprînje pe o anumită pătură socială, pe cind partidele noastre nu încarcă să reprezinte interesele unei anumite categorii sociale.

Să revenim la strategia grevei.

Înțîial, am încercat un dialog. Am încercat să-i convingem pe guvernanti că situația este foarte, foarte grea în țară și că lumea este nemulțumită, că momentul 1 mai sperie efectiv țara. Noi știm ce avem în spate și știm că o mișcare de-a noastră poate fi catastrofală. Am încercat să conștientizez Puterea, dar nu am reușit. Am impresia că Guvernul nici nu a fost informat. Noi dorim ce doresc o sută de mii de familii de petroliști. Asta am încercat noi să le spunem, dar nu am reușit să-i facem să înțeleagă și am intrat astfel în procedură de conflict, ca o măsură suplimentară de presiune penitru a-i convinge. Nici asta nu a dat rezultate.

Inainte de declanșarea acestui conflict de muncă ați mai avut discuții cu Guvernul?

În 13 ianuarie am semnat un prim protocol, în șase puncte parcă. Într cele șase puncte se numărau și o tehnică de dialog, și obligativitatea Guvernului de a ne consulta la anumite pachete de legi socio-economice care urmează a fi trimise în Parlament, derularea contractului colectiv la nivel național etc. S-a semnat, totușt lumea a fost mulțumită, dar nu s-a

Liviu Luca, prim-vicepreședinte al Cartelului ALFA. Inginer de foraj-extractie, 40 de ani, președinte Federatiei Sindicatelor din Petrol, ales prin vot secret la 27 martie 1990.

respectat aproape nimic. Doar cind ALFA a intrat în conflict cu Guvernul pe tema contractului colectiv de muncă, în două zile s-a rezolvat. Din păcate, aceeași manieră de forță, care nu poate face bine nimănui.

Cum au decurs discuțiile de acum cu Guvernul?

A fost efectiv "un dialog al surzilor". Luni 3 mai am luat un interviu d-lui Văcăroiu și mi-a spus că dialogul cu dvs. a fost constructiv.

O fi fost constructiv, dar din punctul dinsului de vedere. Din punctul nostru de vedere, nu. Acest protocol care suspendă greva, deci nu închide conflictul, cred că ar fi putut fi semnat încă de atunci.

Cind a fost încheiat acest protocol?

Azi-noapte. Nu ați ajuns la nici un fel de înțelegere cu Guvernul în aceste discuții care au început la Palatul Victoria și care au continuat a două zile la Cotroceni?

Trebue avut în vedere un lucru: ei, de fapt, nu prea aveau habar de ce voiau noi. Sîi nu știau pînă unde "se poate intinde ață".

Dar în atîta ore le-ați putut descrie punctul dvs. de vedere.

Nu au primit nici vineri. Simbăta, la Cotroceni, cred că au mai primit cîte ceva...

Cum a decurs discuția în care a arbitrat președintele?

Din păcate, cred că și președintele a fost consilier destul de slab. Dacă înainte a avut un corp de consilieri destul de bun, acum nu-l mai are. Președintele Iliescu a avut toate cărtile în mînă. Se putea rezolva totul de simbăta, ba chiar și cu o crescere de popularitate pentru președinte.

Ați avut prijul să vă explică și primul-ministrul și președintele? N-ați reușit să vă faceți înțeles?

Inclin să cred că nu. Altfel nu ar mai fi avut loc următoarea rundă de negocieri, nu mai trebuiau să intre în grevă Frăția și BNS... Acestea sint deja presiuni. Iar lucrul sub presiune nu e bun niciodată. Pe mine

În sfîrșit, specialiștii în economie au apreciat că revendicările sindicatelor sunt împotriva reformei, fără ca acest lucru să însemne că poziția actualului executiv înseamnă însă reformă.

La nivelul populației, tot mai săracită și tot mai derutată, nu s-a înțeles nici măcar dacă a fost grevă sau nu. Pinea tot peste o sută de lei costă, iar pe televizor, simbata seara, tot de Paul Everac are parte.

Sindicatul însă consideră acest episod o victorie. Prin protocolul semnat, ele și-au impus în bună măsură punctul de vedere, atât în ceea ce privește salariul minim garantat, cît și fondul de referință – două din revendicările care au stîrnit cele mai multe discuții. (Rămîne de văzut în ce măsură această victorie va fi de durată, ținând cont de spirala prețurilor.) Tot o victorie a reprezentant-o chiar dialogul care a avut loc. Conform documentului semnat, în cazul în care acest protocol nu va fi respectat, în iulie se anunță o nouă grevă. Si un nou cabinet, avându-l în frunte – se zvonește – pe dl. Mișu Negrițoiu. Se mai anunță, pentru septembrie, atingerea fundului de prăpastie în care ne prăbuşim de trei ani. Apoi...

RODICA PALADE

nu poate nimeni să mă convingă atunci cind spune "nu am", fără să-mi explice de ce nu are. Inițial, salariul minim pe economie a fost 22 000 lei. A urcat apoi la 25 000 lei. Deci s-au mai găsit 3 000 lei. După ce a preluat FDSN puterea, salariul a trecut la 28 950 lei. Celelalte confederații semnaseră pe 25 000 lei. Mi-am pus atunci întrebarea: de unde sunt acești bani? Sunt scosi din vreun buzunar secret? Ce se întimplă? Ca ministrul de Finanțe sau ca prim-ministru, trebuie să-mi explică aceste lueruri. Bineîntele, am făcut și eu acel populism (destul de ieftin, recunosc): "domnule președinte, am zis, mai dati-ne o plină pe zi". Ce putea să spună? Că nu mi-o dă? Am testat și au mai apărut încă o mie și ceva de lei. Ba erau tentați să dea chiar și 35 000 pină la urmă. Dar ar fi fost o aberație din partea noastră să mai cerem. Eu sunt absolut convins că peste 29 000 lei nu poate fi acoperit. Cu Stolojan nu s-ar fi putut face această chestie.

Cum erau discuțiile cu dl. Stolojan?

Crunt. Dar cind spunea că el nu pleacă încă nu rezolvă, trebuie să stăm înapoi să rezolvă. Si, vă rog să mă credeți, discuțiile erau dure.

Puteți să ne descrieți puțin în ce constau discuțiile și diferența dintre desfășurarea lor de atunci și de acum?

Mai cedam și noi, mai ceda și el. Oricum, ne lămuream unde este zona posibilului. Discuțiile erau mult mai tăcute.

Era și dl. Miron Biji pe vremea aceea. Cu el cum vă înțelegeați?

El era o capodoperă în a te deturna. Nu ștui dacă a făcut vreo școală specială sau s-a născut cu darul asta, dar aşa era. Dacă nu era foarte atent la el și dacă nu venea "cu lectia foarte bine învățată", atunci cind pleca de la el tragea concluzia că nu s-așeșești nimic. Discuțiile aveau loc mai des. Si asta era foarte bine. Multă lume nu înțelege ce rost au discuțiile cu sindicatele – aceste discuții înseamnă cunoașterea pozițiilor. Stolojan știa că acest lucru este esențial. Orice poziție ireconcilieră ar fi fost la început, apără apoi empatia, știam cam în ce fel gîndea fiecare, cam ce răspuns dă, cam pe ce parte am putea fi ataçat în momentul în care greșeam... Era o negociere continuă. De aceea nu au fost greve, nu au mai existat marsuri și am câpătat un lucru pe care cred că îl va înțelege și guvernul actual: a existat încredere. Dacă Stolojan promitea ceva, noi aveam încredere că va face tot ce li va sta în putință.

De ce s-a numit această grevă "grevă cascădă"?

E o tehnică. Ati văzut la I.G. Metal din Germania. Cred că sistemul "cascădă" este un sistem bun. Cind declanșezi segment cu segment, bucată cu bucată și, dacă vreți, nu de o amploare deosebită, dar din ce în ce mai mult, creezi o presiune suplimentară asupra executivului. Trebuie făsă o coordonare foarte precisă. E foarte greu să faci acest lucru cu mijloacele de acum.

Cum ati fost mediatizați în această perioadă?

Televiziunea, de această dată, ne-a făcut niște servicii fantastice prin dezinformarea grosolană pe care a practicat-o și prin slugărișcia făță de dl. Văcăroiu. În felul acesta ne-a fost de ajutor, în sensul că au convins lumea că noi suntem cei care au avut dreptate.

Miron Mitrea - Frăția

Bogdan Hosu - ALFA

Victor Ciobea - CNSLR

Matei Brătianu - BNS

De ce BNS a rămas în continuare în grevă?

La BNS existau niște nemulțumiri pe federală. Părerea mea e că nu s-a ajuns la niște puncte comune la nivel de confederatie; în momentul în care au fost satisfăcute anumite cereri, nu au mulțumit celelalte componente în totalitate. Și nu din vina lui Brătianu. Dar diversificarea destul de mare din cadrul confederatiei BNS creează, dacă vreți, diferențieri foarte mari în doleanțe. Niște doleanțe sunt la Metrou; altele sunt la "Infrățirea" Brașov și altele la portul Constanța. Și multe dintre ele, din nefericire pentru ei, nu sunt numai pur economice. El au o serie de nemulțumiri în legătură cu Consiliul de administrație, cu corupția care este în zonă și asta sunt foarte greu de rezolvat. În momentul în care Gheorghe ajunge să fie sătul de cum se fură, este foarte greu să îl convingi că printre-o semnătură totul se rezolvă. Din această cauză, Brătianu are o muncă teribilă de grija.

Au existat comentarii care spuneau că revendicarea dvs. legată de suspensarea fondului de referință este un lucru împotriva reformei.

Dar ce este reforma asta? O statuie? Fiecare o întoarce cum vrea el. Eu spun, și am afirmat acest lucru de fată cu primul-ministrul Văcăroiu, că este o luptă de principii economice, nu altceva. Noi suntem pentru reformă și tocmai de asta am cerut desființarea fondului de referință, care lasă de fapt piață liberă. Mie îmi plătești munca, nu-l mai chemi pe Gheorghe la serviciu în continuare, indiferent dacă are sau nu ce face, numai ca să fie acolo. Cum să avem noi manageri adevarăti dacă ei nu-si pot da seama de costuri? În momentul în care analizezi costul îți dai seama de prețul produsului. În momentul în care eu am o sumă fixă luna asta, indiferent dacă am 1 000 sau 5 000 de muncitori, cum pot vorbi de rentabilitate, cum pot să vorbesc de dezvoltarea întreprinderii? Pe mine mă interesează dacă Gheorghe are ce mincă și miine, nu numai astăzi. La noi, în Petrol, avem salarii mari. Dar anul trecut s-au cheltuit 15,4% din venituri. Anul acesta cheltuim 15% din venituri. Așa judec eu. Eu spun întâi ce felie din venit imi revine și pe urmă negociem cum arată salariile dinăuntru. Dar dl. Văcăroiu nu știe cum este mecanismul, sau poate să fie dar nu are cum să-l pună în funcțiune. Și la toată nebunia asta din țară, singura modalitate pe care o vedem noi este să stabilim un salariu minim garantat, pentru a proteja pătura salariailor, iar în rest, prețul forței de muncă variază în funcție de cerere și ofertă. Altă soluție nu este.

Cum priviți întreprinderile nerentabile care continuă să fie finanțate?

Cred că această problemă este văzută simplist. Orice țară din lume își protejează o anumită zonă industrială. Prin subvenții, mai mult sau mai puțin mascat. Propunerea d-lui Negrițoiu mi-a părut inteligentă. De fapt, nu e propunerea lui, ci d-lui Mugur Isărescu, pe care a făcut-o guvernului Roman prin august '91: de izolare a acelor întreprinderi (izolare pe anumite linii de credit bancare). Din păcate, aici apar fenomene false: falsul faliment, falsa nerentabilitate. Regia Petrolului este blocată la ora actuală cu 67 miliarde lei! În condiții

normale ar trebui să fie inchisă, pentru că eu nu-mi pot plăti creditorii. Asta se poate numi faliment? Cum pot să analizeze dacă este sau nu rentabilă, dacă are productivitate bună, cind pe mine mă blochează statul? O a doua cauză este cind se produce marfă care nu are ce căuta pe piață. Și aici trebuie să analizezi. Să inchizi este simplu. Dar ar trebui să cauți cum să o fac să lucreze bine. Cite mari industrii din lume au audiat dvs. că s-au inchis?

Cum priviți problema somajului?

Și asta este o problemă falsă. Bineîntele că trebuie să existe un excedent de forță de muncă. Dacă vreți, orice economie sănătoasă are un surplus de forță de muncă pe piață. Sunt oameni care fac parte din cei nu știu că la sută (în general un procent în jurul a 5%) din populație care sunt inadaptabili. Alii sunt rău-voitori, alții sunt betvi. Tot un fel de neadaptare. Sunt alții care nu își găsesc locul de muncă, din punct de vedere profesional. În acea zonă și atunci cauți altceva, deci este tot o formă de somaj. Dar nu pot să spui că e somaj în România în momentul în care oamenii nu știu de ce sunt în somaj. Să vorbești despre acest lucru în momentul în care nu se știe unde li se poate oferi un loc de muncă și cind, în trei ani de zile, nu s-a facut nimic pentru recalificare este fals.

Care a fost relația sindicatelor cu partidele politice în legătură cu declararea conflictului de muncă? Ați avut discuții preliminare?

În afara de PRM și de PSM, începând din decembrie '92, noi am discutat cu toate partidele politice, începând de la FDSN și terminând cu PAC, să spunem. Dar totul a rămas la nivel de discuții.

De ce nu a fost acceptată presa la discuția avută cu Guvernul înainte de declanșarea grevei?

Din păcate, asta a fost o greșală a noastră. Problema era foarte gravă și trebuie mediatizată corect. Cred că partea guvernamentală s-a ferit de accesul presei, dl. Văcăroiu motivând că accentele de populism impiedică discuțiile. Era motivația dininsului, punctul meu de vedere e cu totul altul.

Dar și reprezentanții sindicatelor au fost de acord cu respingeră presei de la discuție.

Nu. Trebuie altfel privit. Reprezentanții sindicatelor, din ce informații am eu, nu au fost de acord, dar nici nu au părăsit masa de negocieri. Responsabilitatea noastră, resimțită în momentul declanșării grevei, ne-a făcut să cedăm.

Ce înseamnă suspendarea grevei? Ce va urma?

Bine nu va fi. Astă știe totul lumea. Trebuie să încercăm să ne ținem de cuvint și unii și alții.

Protocolul încheiat este corect?

Niciodată nu obțin absolut tot ce vrei. Tot ce am cerut era mai mult decât necesar și nu era mult. Dar pot pierde și mai mult dacă încerc să rezolvă în totalitate. Părerea mea este că nici Guvernul nu putea renunța în totalitate la anumite pirghii. Cred că noi am cîștigat totuști.

Și dacă protocolul nu va fi respectat, ce se va întimpla?

Grevă.

7 mai 1993

EMIL CONSTANTINESCU
(CDR)

Am aflat cu satisfacție de încheierea conflictului de muncă dintre confederațile sindicale și Guvernul României, printr-o victorie a sindicatelor, care a impus corectarea, fie și parțială, a politică economică a Puterii. Guvernul a fost silit să recunoască faptul că și-a întemeiat calculul pe fictiuni, incertitudini și prevederi pe care le-a făcut. Înțeleg că nu există o politică salarială egalitară, care descurgă inițiativa și productivitatea în favoarea unei nivelări spoliatoare.

Dorești să-i felicit, în primul rînd, pe liderii confederațiilor sindicale, pentru competența și responsabilitatea cu care au susținut nu numai cauza celor pe care îi reprezintă, ci și ideea unei reforme inteligeante și coerente. S-a văzut limpede că tenacitatea, consecvența și solidaritatea lor au fost cele ce au dus la încheierea favorabilă a conflictului.

Cred că acest episod este o victorie importantă a dialogului și democrației. În urma căreia sper ca Puterea să tragă concluziile ce se impun, renunțând la iluzia atotputerniciei, care explică multe din greșelile pe care n-a incetat să le comită.

Sindicatele nu aveau interesul să determine o schimbare a Guvernului în momentul acesta. Ele au reprezentat interesele economice ale membrilor lor și au obținut, în cea mai mare măsură, ceea ce au vrut. Dar, de fapt, au reușit să aducă Guvernul într-o dificultate și mai mare, pentru că aceste revendicări ale sindicatelor, semnate de Guvern, nu pot fi satisfăcute pe baza programului antireformator al Cabinetului Văcăroiu.

Ele nu se pot satisface decât printr-o reformă extrem de rapidă care să ducă la relansarea economică. Or, prin ceea ce au obținut, sindicatelor nu au făcut decât să surcleze funia care leagă de par Guvernul, lăsându-i mult mai puțină posibilitate de manevră. Dacă vreți, î-l au îndreptat, împotriva voinei sale, către o politică reformatoare pe care însă acesta este incapabil să o promoveze. Deci i-au apropiat sfîrșitul.

Jacques Rupnik: Ar fi tentant de interpretat evenimentele ce au urmat plecării dvs. de la Președinția Republicii Cehoslovacia ca sfîrșit simultan al "revoluției de catifea", al statului cehoslovac și al rolului privilegiat al intelectualului provenit din disidență. Iată însă că atât reăpărut în prim-planul scenei politice...

Václav Havel: Mai întâi că nu este o certitudine că revoluția s-ar fi terminat; după cum nu este o certitudine că ar fi fost o revoluție în sensul propriu al termenului. Ceea ce este însă sigur este faptul că procesul inaugurat în noiembrie 1989 și denumit revoluție ajunge într-adevăr la sfîrșit înainte de rezultatele alegerilor din iunie 1992¹. Ce mai este adevărat este că elemente proprii fiecărei faze a acestui proces cedează progresiv locul celor ale unei democrații stabilizate. Pe de altă parte, nu este evident faptul că ex-disidenți ar părăsi în masă scena politică: președintele Parlamentului ceh sau ministrul de Interne, pentru a-i menționa doar pe ei, sunt vechi semnatari ai Cartei 77. În fapt, totul depinde de partidul politic ales de unii sau de alții pentru a se prezenta la alegeri. Acestea fiind spuse, se observă la noi, ca și în alte țări post-comuniste, o anumită aversiune a populației împotriva celor ce timp de mulți ani și în izolare rezistaseră vechiului regim. Motivele sunt diverse și variate și ar putea face obiectul unei mici cărți pe care mi-ar plăcea să o scriu... (...)

Cu ocazia primei dvs. alegeri la Președinția Cehoslovaciei, acum trei ani, ați acceptat această sarcină ca "un serviciu temporar" în slujba cauzei democrației cehoslovace. Astăzi, prezentând-vă candidatura, nu vă mai puteți mulțumi cu o astfel de formulă...

Viața este astfel făcută: fiecare nutrește, la început, intenții și proiecte ce pot fi modificate de destin de o manieră dintre cele mai imprevizibile. Tocmai viața mea m-am interesat de politică. Dar niciodată n-am avut intenția "să intru în politică" și cu atât mai puțin să accept vreun mandat politic. Cea mai mare surpriză ce mi-a rezervat-o destinul a fost să mă propulseze în fruntea statului. La început, cu ocazia primei mele alegeri la Președinție, credeam că adevărat că va fi vorba de o "obligație temporară" destinată reinștăruirii democrației în țara noastră. Or, șase luni mai tîrziu, în poseda victoriei Forumului Civic, sarcina întreprinsă rămânea neterminată și constatam că nu ne putem opri la mijlocul drumului construcției instituțiilor noastre. Cu toate acestea, eu însumi am ținut să precizez că Adunarea Constituantă și cu mine să nu dispunem decât de un mandat de doi ani... Cunoașteți urmarea: Constituanta nu a adoptat Constituția, iar în iulie trecut n-am fost ales la Președinție esențialmente din pricina deputaților

Foștii disidenți nu părăsesc scena politică

VÁCLAV HAVEL, președintele Republicii Cehia, în dialog cu JACQUES RUPNIK

slovaci. În acel moment a devenit clar că statul cehoslovac se va diviza.

Rămîne chestiunea candidaturii mele la Președinția Republicii Cehia... Am descoperit că politica este un animal straniu și misterios ce eliberează cu greu prada pe care o ține între gheare. Unii își spun pesemne că mi-am schimbat părerea. Probabil că se gîndesc că am prins gustul puterii indiferent de talia regatului. Dar oricine mă cunoaște știu că puțin își poate imagina că m-am gîndit îndelung la problemele acestea înainte de a lua decizia. În fapt,

cu responsabilitate doar în funcție de o loialitate de clan. Pentru mine, partidul nu trebuie să fie o mașină de șters sau de nivelat personalități, ci un loc unde ele să-și poată defini ideile, profilul lor politic și să se regroupeze după afinitățile lor. Partidele trebuie să fie instrumentele democrației și nu finalitatea ei. (...)

Această dilemă (a fondă un "partid al Președintelui" sau a continua incarnaarea unui recurs moral) duce bineînțelea la întrebarea asupra compatibilității dintre prioritatea valorilor etice,

● nu este evident că foștii disidenți ar părăsi scena politică, dar se vede o anumită aversiune a populației împotriva lor ● raporturile personale între șefi de stat contează în relațiile internaționale ● partidul nu trebuie să fie o mașină de șters sau de nivelat personalități ● țările post-comuniste opteză pentru alegerea președintelui prin sufragiu universal ● și Europa Occidentală e atinsă de dezintegrare ● prăbușirea comunismului și căderea Imperiului Roman ●

intervin în speranta de a împriama fundamentelor unui stat ceh – cum am facut-o acum trei ani pentru reinnoirea la democrație – un adevărat atașament anumitor valori.

Ce importanță acordăți factorului personal în politică, fie că e pe plan intern, fie că e în probleme internaționale?

Am fost surprins să descopăr în ce măsură raporturile personale între șefi de stat sau între oameni politici pot cîntări în relațiile internaționale și în deciziile politice. Dar cînd insist asupra factorului personal în politică, nu mă gîndesc doar la simpatii sau antipatiile ce pot rezimti unii pentru ceilalți divergenți oameni de stat. Ceea ce mi se pare esențial este că politica, în loc să fie anonimă, face ca oamenii să devină responsabili față de altă oameni. Această convingere este la originea mai multor inițiative legislative personale, inclusiv la cea privitoare la legea electorală². Ea ne trimite în o idee mai generală: în lumea contemporană, dominată de mari focare de populație, democrația nu se poate exercita ca în Cetatea Greciei antice, unde toți (sau aproape) se cunoșteau. Tocmai pentru că există un pericol, propriu modernității, de a vedea politica dominată de "megamașini", de separate impersonale, de relații mediatizate, în, în măsura posibilului, să reinnoiesc ideea de responsabilitate personală.

Demersul dvs. a dat cîteodată impresia că privilegiați această dimensiune personală în detrimentul partidelor politice. De unde provine această suspiciune – sau cel puțin această rezervă – față de partidele politice?

N-am fost niciodată ostil partidelor, ce sunt, este evident, o componentă importantă a oricărui sistem democratic. Ceea ce am criticat însă întotdeauna este rolul lor hipertrofiat ce sfîrșește prin a reduce politică la dimensiunea sa partizană; este regnul secretariilor anonimi ce numesc în posturi

la viață politică. Contextul și mijloacele se schimbă, principiile rămîn. Este o sfidare permanentă a celui ce are ambii de a grava, în practică, dimensiunea spirituală și etică a politicii. Înțelesă că responsabilitatea individualului față de comunitate și nu față de un grup sau față de interese particulare. A existat un caz cînd a fost extrem de dificil de conciliat acest principiu cu decizia politică: cel al legii lustrației³, în legătură cu care aveam rezerve. Semnătura mea nu însemna neapărat și aprobarea. Legea putea să intre în vigoare și fără semnătura Președintelui, iar refuzul meu ar fi rămas neîntelește, interpretat ca un gest fără sens, o rebeliune împotriva puterii legislative și a Parlamentului. N-ar fi avut nimic de a face cu refuzul semnături acolo unde Constituția dă dreptul Președintelui de a respinge legi. Deci, în loc să vin cu un refuz ce n-ar fi fost decît un cutit în apă, am propus o modificare a legii. Acest amendament n-a fost adoptat de îndată, dar va fi în curind, grătie unei decizii a Curții Constituționale.

În mare majoritate a țărilor post-comuniste asistăm la o mare dezbatere constituțională între susținătorii sistemului parlamentar și adeptii modelului preșidențial. Aceasta a început în Polonia, cu alegerea prin sufragiu universal direct a lui Lech Wałęsa. Boris Eltsin s-a dedat de curind la un adevărat duel vinjos cu Parlamentul rus tocmai pe această chestiune. De asemenea, ea a fost marea miză a dezbaterii ce a precedat adoptarea pe 16 decembrie 1992 a noii Constituții cehă...

Faptul că mai multe țări post-comuniste opteză pentru alegerea Președintelui prin sufragiu universal direct nu implică neapărat că și doresc un regim preșidențial clasic. Această alegere este mai degrabă rezultatul unei situații marcate de instituții și de un sistem de partide în gestație, o mare fragmentare a cîmpului politic și parlamente blocate. În acest context, atracția unui președinte puternic corespunde căutării unui reper solid care să asigure perenitatea instituțiilor și a Statului. Nu cred că trebuie imitată la noi o Președinție de tip francez sau

american. Vom conserva un sistem parlamentar. Dar aceasta nu înseamnă că Președintele trebuie să se mulțumească să "inaugureze crizanteme" sau să servească drept decor nou lui Stat. El trebuie să posedă un rol și un spațiu propriu; să favorizeze echilibrul între Executiv și Legislativ, pe scurt să fie un fel de garant al instituțiilor în caz de criză politică sau constituțională – de unde dreptul ce îl acordă noua Constituție cehă de a dizolva Parlamentul și de a numi Guvernul.

În acest caz, nu vă temeți că veți assista la nașterea unei tensiuni între Președinte și prim-ministru în viitoarea versiune cehă a "coabitării"?

Un anumit grad de tensiune între diferenții piloni instituționali este de dorit și este chiar sănătos. Nu mai suntem pe vremea vechiului regim! Constituția însă ar trebui să-i incite pe protagonisti mai degrabă la cooperare decât la un conflict. Astfel, principiul co-semnării anumitor decizii prezidențiale de către primul-ministru este compensația dreptului de care se bucură Președintele cind retrimit Parlamentului o lege pe care o consideră nesatisfăcătoare. Pe de altă parte, mi-a părut necesar ca președintele să nu fie ales doar de către Adunarea Națională pentru un mandat pe o durată identică cu cea a Guvernului. M-am gândit că-i trebuie o legitimitate (garantată de a două Camere: Senatul) și o durată puțin diferită, situație ce îl permite să joace în caz de criză acel rol de garant și arbitru la care făceam aluzie mai înainte. (...)

Care ar putea fi consecințele separării cehoslovace asupra situației din Europa Centrală?

Prima îngrijorare privește stabilitatea regiunii. Divorțul s-a derulat liniștit, fără conflicte, lucru care este incurajator. Dar totul va depinde de politicele urmărite de cele două state și de capacitatea lor de a evita derapajele.

Aceasta depinde de asemenea de evoluția situației din Ungaria, dar și din Iugoslavia. Fără a stabili vreo paralelă abuzivă între explozia Iugoslaviei și separarea cehoslovacă, nu vă temeți totuși că războiul din fostă Iugoslavie ar putea să se extindă în Balcani și chiar și în Europa Centrală?

Fără îndoială că această dramă nu ne poate lăsa indiferenți. Mai întîi pentru că suntem la un război de exterminare, fără sens, dus în numele "purificării etnice"; dar și pentru că astăzi acest război riscă să se întindă în țările vecine. În Europa nu există "conflicte locale".

Cu toate acestea, liderii Europei Centrale s-au făcut puțin auziți, à propos de acest război. Știu că tăcerea dvs. nu se datoră falsei simetriei – curentă în Occident – ce punea spate în spate călăul și victimă: sârbii și croații. Vă temeți că recunoașterea statelor născute din fostă Iugoslavie să nu constituie un precedent?

Există cu siguranță simultaneitate între evenimentele ce agită fostă Iugoslavie și cele ce intervin actual-

mente la noi, dar în nici un caz nu există similitudine! Când criza iugoslavă a izbucnit, aveam un punct de vedere diferit de cel al ministrului nostru de Externe de atunci, Jiri Dienstbier. Acesta estimă că soluția crizei iugoslave trebuie să fie globală. Nu putea fi realizată, după părerea lui, decât cu ajutorul instanțelor internaționale, ca CSCE sau CEE. În sfîrșit, el estimă că recunoașterea republicilor va avea ca unic rezultat vărsarea a și mai mult gaz pe foc. Eu personal am înțeles de îndată gravitatea crizei din fostă Iugoslavie. Doream o recunoaștere rapidă a noilor state și o intervenție internațională mai puțin tardivă. Dar nu stătea nici în puterile mele, nici în cele ale Cehoslovaciei să o organizeze. Reacția internațională (ONU, CSCE, CEE) mi-a părut prea lentă și exitanță, situația cerând, din contră, o intervenție mult mai rapidă și mai fermă – chiar dacă știm că este foarte greu de realizat și ar presupune, de exemplu, ca NATO să-și revizuiască doctrina strategică.

Spectrul naționalismului obsedează Europa. Cea de Centru-Est regăsește vechi litigii de frontiere și minorități naționale...

Căderea comunismului și explozia libertății au derăvăluit ceea ce era deja prezent. O structură de securitate s-a prăbușit fără ca alta să-i ia locul. Acest sentiment de inseguritate, dublat de o căutare a identității favorizează fenomenele la care suntem actualmente: creșterea intoleranței, a urii, a răsimbului. La început, ele nu sunt decât

Europa este astăzi un singur și același continent: cel al vaselor comunicante. Atât timp cât vechiul continent era împărțit în două blocuri opuse și relativ omogene, diferența nu se putea exprima. Omogenitatea era, în principal, valabilă în Est, dar și în Vest. După căderea comunismului și a bipolarității, am asistat la creșterea forțelor centrifuge, a afirmării intercelor naționale și a identităților tradiționale, dar și a revendicărilor specifice de ordin economic și geopolitic.

Criza din fostă Iugoslavie ia forma unui conflict între trei civilizații: catolică, ortodoxă și musulmană. Dar vă déjà să se grefeze rivalitățile dintre Grecia și Turcia; fără a vorbi de Franța și Germania, care sunt departe de a trage în aceeași direcție. Vedeti: procesul de diferențiere, chiar de dezintegrare, atinge și Europa Occidentală.

Europa, în ansamblul ei, este în răscrucia drumurilor. Va cunoaște ea oare o repliere pe statul-națiune și o reinicioare la conflictele naționale, sau mai degrabă va continua pe calea integrării? Din două une: fie procesul de integrare occidental reușește să se impună în Europa de Centru-Est, fie dezintegrarea va atinge și Vestul, la rîndul său.

Ce așteptați de la Comunitatea Europeană? Perspectivele integrării țărilor Europei Centrale nu privesc viitorul apropiat. Proiectul francez de confederație europeană este născut mort, tocmai pentru că a fost conceput ca un palliativ la lărgirea Comunității.

trebuia să permită amorsarea unui proces de unificare european, în care Comunitatea ar rămâne polul cel mai dinamic. Proiectul conținea însă și două pericole: primul era dorința de a crea țările Europei Centrale la o distanță respectabilă față de Comunitate, oferindu-le prin această Confederație un statut de european de "mina a două"; al doilea era de a slăbi legăturile Europei cu America (exclusă din proiectul Confederației). Rezultat: elanul inițial spre țările Europei Centrale s-a estompat, procesul s-a împotmolit, fiecare își vede pe viitor de treburile sale – pe cind situația ar cere o deschidere de spirit, curajul, generozitatea și mai ales viziunea adevăratelor mize ce le avea în Europa Occidentală, după terminarea războiului, generația lui Jean Monnet.

Timp de decenii, Occidentul a rezistat amenințărilor comuniste și a susținut lupta noastră pentru drepturile omului, dar s-a obișnuit și cu un status quo. Nu-i de mirare cind prăbușirea comunismului îl lasă perplex. Or, pentru noi reprezintă o cotitură istorică cu o bătaie comparabilă cu ceea ce a urmat căderii Imperiului Roman. Această criză poate că nu va dura chiar două secole, însă ea se va prelungi încă mulți ani. În față acestei situații, nu reaua voine să lipsește Occidentului ci, repet, curajul și imaginația politică.

Pentru a depăși falsa dilemă dintre adincere și lărgire (se preconizează una, pentru a nu avea de a face cu celaltă), Comunitatea nu-ar trebui oare să-și regindească raporturile cu țările Europei Centrale? N-ar trebui ea să renunță să întrețină cu această Europă relații ce, pentru moment, se elaborează după un mod de construcție mecanicist: între economia, apoi cooperarea politică și la urmă securitatea?

Ar fi fără îndoială mai ușor – mai rapid în orice caz – să se inverseze prioritățile și să se înceapă prin integrarea țărilor Europei Centrale pe dublu plan politic și de securitate în scopul de a crea pe urmă condițiile de integrare economică. Dar cum să ceri unei Comunități, ce timp de decenii s-a clădit pe un model eficace, să se modifice sau să se înfrinze din cauza noilor veniți? Dacă Tratatul de la Maastricht, cu toate dificultățile nașterii, sfîrșește prin a se impune, acest succes ar reprezenta un pol de integrare pentru restul continentului. În schimb, dacă procesul de unificare se împotmolește, urmările acestui eșec vor afecta întreaga Europă. (...)

(După *Politique Internationale*, nr. 58)

Traducere și adaptare de
ION MIRON DAMIAN

¹⁾ Aceste alegeri legislative au marcat victoria dreptei liberale, condusă de Václav Klaus (de partea cehă) și a stângii populiste condusă de Vladimír Mečiar (de partea slovacă). Forumul Civic – mișcare fondată de Havel în 1989, ce regăsește majoritatea intelectualilor proveniți din disidență – nu a obținut cele 5 procente necesare intrării în Parlament.

²⁾ Havel se pronunțase în favoarea scrutinului majoritar și dorea ca alegătorul să poată vota nu numai o listă a unui partid, ci să-și poată alege și o personalitate anume.

³⁾ Termen provenit din latină – *Iustitio: purificare rituală* – a fost utilizat pentru a desemna epurarea. Nu este vorba de urmări judiciare, ci de o îndepărțare de la responsabilități guvernamentale sau din funcții publice, pe o perioadă de cinci ani, a agenților fostei poliții politice și a conducătorilor partidului comunist de dinainte de 1989.

evenimente aparent anodine, dar istoria europeană și criza iugoslavă ne arată pînă unde ne poate duce acest angrenaj. Bineînțeles că nu ne vom putea opune inepuizabilei prostii umane doar prin legi; dar trebuie pus totuși accentul pe respectul drepturilor omului, pe introducerea normelor juridice europene. Vom ataca apoi cauzele răului, recreind un climat de încredere în justiție și în toate instituțiile statului de drept.

După Europa de Centru-Est, prada dezintegrării, cea de Vest descoperă că nu este imunizată nici ea și că integrarea este departe de a fi un proces liniar. Cum vă explicați o astfel de contagiune?

RALUCA STROE BRUMARIU

Corupție la nivel înalt?

Viorel Hrebenciuc
- director al campaniei electorale
a lui ION ILIESCU și actual
secretar al guvernului Văcăroiu

Săptămâna trecută, presa s-a ocupat pe larg de dezvăluirile facute de fostul comisar-șef al Gărzii Financiare, dl. gen. mr. Gheorghe Florică, în fața celor două comisii de Apărare, Ordine publică și Siguranță națională ale Parlamentului. Interesul ziaristilor a fost suscitat mai ales de dovezile privind implicarea unor persoane din sfera Puterii în cazuri de trafic de influență și corupție. Printre cei acuzați: Florin Georgescu (ministrul de Finanțe), Viorel Hrebenciuc (secretar general al Guvernului, fost director al campaniei electorale a președintelui Iliescu), George Ioan Dănescu (ministrul de Interne), Ionel Roman (secretar al Camerei Deputaților, deputat FDSN), contraamiralul Cico Dumitrescu (șef de direcție în M.I.), Cornel Dinu (antrenor al echipei naționale de fotbal), col. Gh. Mureșan (adjunct al comandantului UM 0215 – Serviciul Secret al M.L.), col. Gh. Rusu (fost comandant al UM 0215), gen. mr. Dumitru Marcu (prim-adjunct al SRI), gen. mr. Costică Voicu (șef al Direcției Economice, locuitor al comandantului IGP), Triță Făniță (director Agroexport), Cornel Gorcea (ministrul secretar de stat la Ministerul Finanțelor), Gh. Bădescu (director gen. adj. al Direcției Generale a Vănilor), Elena Stolojan (soția fostului prim-ministrului), Mircea Vaida, (membru în conducerea PNL), col. Mihai Agache (șef al Direcției Finanțare a SRI), Ioan Mihai Popa (ministrul secretar de stat în Ministerul de Finanțe), Octavian Andronic (redactor-șef al ziarului "Libertatea").

Cum s-a ajuns la convocarea celor două comisii ale Parlamentului în scopul audierii gen. Florică?

La mijlocul lunii aprilie a.c., cîteva zile înainte de a fi destituit, gen. Florică înaintea Parlamentului un raport despre activitatea Gărzii Financiare, în care se specifică faptul că Procuratura a fost sesizată în legătură cu unele cazuri de corupție și că SRI și Poliția Economică desfășoară o activitate paralelă cu cea a Gărzii Financiare. Puțin timp după depunerea acestui raport la Parlament, conducerea Gărzii Financiare este destituită, fără să existe vreo justificare a primului-ministru sau a ministrului de Finanțe față de această decizie. S-ar părea însă că numele din aceste dosare, și informațiile ce răsuflaseră deja în presă, i-au determinat pe parlamentari să grăbească audierea. Aceasta a avut loc miercuri 5 mai. Gen. Florică a prezentat, succint, cazurile cele mai grave de evaziune fiscală și corupție în care sînt implicați parlamentari, angajați ai SRI, ai Poliției, ministri, secretarul general al Guvernului, ziaristi, Federația Română de Fotbal, precum și membri mari care au aparținut unei partide politice. Fostul comisar-șef al Gărzii Financiare a afirmat că o serie de dosare înaintate Procuraturii, în special cele referitoare la activitatea firmelor apartinând unor angajați ai Poliției, au fost blocate prin intervenții "de sus". Totodată, domnia sa a încercat să prezinte comisiilor și cîteva casețe video, filmate în timpul investigațiilor, dar acest lucru a fost amflat, ele urmînd să fie vizionate de comisia specială. S-a decis deci înființarea unei comisii parlamentare speciale, compusă din 5 deputați și 2 senatori, membri ai comisiilor de Apărare, Ordine publică și Siguranță națională. Comisia va analiza în amânat raportul gen. Florică, im-

plicarea Poliției Economice și a SRI în acțiunile Gărzii Financiare, va audia martori și va întocmi la rîndul ei un raport. Deocamdată, președintii celor două comisii cer presei săcădere și răbdare. Deoarece nu credem că dezvăluirile presei "dăunează democrației", prezentăm în continuare cîteva din cazurile ce apar în raportul gen. Florică.

O implicare neașteptată:
Viorel Hrebenciuc,
fostul director
al campaniei electorale
a președintelui Iliescu

Societatea comercială MACONS & CO SA, avînd ca obiect de activitate comerțul exterior și construcțiile civile și industriale, a fost constituită cu 7 acionari români și 2 acionari străini. La începutul lui 1993, partea străină s-a retras din societate. Din bilanțul încheiat la data de 31.12.1992 rezultă că din totalul veniturilor de 1.263.992 mii lei, 61,8% provin din activitatea comercială și numai 38,2% din activitatea de construcții. Neregulile au apărut la plată impozitului pe profit, în evidență contabilă SC MACONS & CO SA nefiind reflectate obligațiile fiscale privind virarea impozitului pe profit. În momentul destituirii gen. Florică, erau în curs de cercetare aspecte legate de modul de cessionare a unor acțiuni cu implicarea directă a d-lui Mircea Angelescu, fostul ministru al Sportului, actualul vicepreședinte al Federației Române de Fotbal, a d-nei Anca Marcu – rudă apropiată a gen. mr. Marcu, prim-adjunct al directorului SRI, d-lui Cărlău Răzvan – despre care informațiile obtinute arată că ar fi fost semnat în fals în unele acte ale societății. De ase-

menea, urmău să fie valorificate datele privind construirea sau amenajarea unor construcții în condiții ilegale, construcții destinate d-lui Mircea Vaida – fost parlamentar, Cornel Dinu – fost ministru, Mircea Sandu – fost fotbalist.

Ca urmare a unui control efectuat de Garda Financiară la SC ELON SRL și la SC CAROM SA Onești (jud. Bacău), s-au observat numeroase abateri de la legislație. Un prim exemplu: la societatea mixtă româno-americă ELON SRL au fost modificate statutul și contractul de societate, pentru avantajarea partenerului străin, fără a se respecta proporția între capitalul în numerar (40%) și cel în natură (60%), capitalul social depus în numerar reprezentînd cca. 40% din total pentru fiecare asociat. Cercetările au dus la concluzia că în timp ce capitalul social al partenerului străin a fost supravîaluat prin predarea unor tehnologii fără a fi fost evaluate, capitalul părții române reprezentate de CAROM SA a fost subvaluat. În evidență contabilă a SC ELON SRL, participarea la capitalul social este: SC CAROM SA – 48,6% și ELAN INTERNATIONAL INC (SUA) – 51,4%. Însă pe baza contribuției efective proporții sunt cu totul altele: 84,6%, respectiv 15,4%. În felul acesta s-a ajuns la situația în care întreaga activitate a fost subordonată partenerului american, iar desfacerea produselor s-a făcut prin firmele satelit înființate de societatea americană. Tot legat de SC CAROM, s-au înregistrat și alte nereguli grave: SC Conceptia SRL Onești, la care unic asociat și salariat este dl. Sfartz Pinciu, fost șef-serviciu, proprietar la CAROM pînă în februarie 1991, a primit de la aceasta cca. 19 milioane lei pentru proiecte executate de personalul compartimentului de proiectare al SC CAROM, cu materialele și utilajele acesteia, pe baza aprobării semnate de directorul Valentin Anastasiu și directorul tehnic Mihai Lupaș. La rîndul său, directorul tehnic Lucian Vîntan a dispus transformarea unei stații de călători (proprietate a Primăriei Onești) în magazin de desfacere. La amenajarea magazinului au fost utilizate materialele și mijloacele fixe ale SC CAROM, în valoare de 7.786.271 lei, toate acestea fără documente. Magazinul a fost amenajat cu intenția de a fi vîndut d-lui Horia Vîntan (fiul directorului tehnic de la CAROM), care s-a ocupat de aceste lucrări. Alte materiale, în valoare de 265.000 lei, livrate pentru amenajarea magazinului de către SC GERON SA din Buzău, au luat o destinație necunoscută, nefiind utilizate pentru magazin. Odată dosarul întocmit de Garda Financiară, dl. Viorel Hrebenciuc, secretarul general al Guvernului, fost prefect de Bacău, a intervenit în mod direct la gen. Florică, solicitînd-i să nu trimîndă dosarul la Procurură și a cerut să i se prezinte materialul. Cazul a fost totuși sesizat organelor de procurură, deși dl. Hrebenciuc a insistat asupra mușamărilor acestei afaceri, mergind, după cum susține dl. Florică, pînă la amenințări.

DL. VIOREL HREBENCIUC
intervine și în sprijinul
SC ANA Electronic

SC ANA Electronic, societate cu capital mixt româno-francez, a importat subansamble ale unor produse electronice pe bază de contracte cu firma SAMSUNG. Produsele erau subansamble, ca urmare a unui contract de prestări servicii, de către firma FEA SA, iar comercializarea revenea integral firmei ANA Electronic. Declinând că desfășoară activitate de producție, în conformitate cu art. 13 al Legii 35/1991, SC ANA Electronic a obținut o scutire de plată a taxelor vamale pentru importarea subansamblelor. Garda Financiară a stabilit însă că activitatea în cauză – în ce privește firma ANA Electronic – nu este productivă, punct de vedere însoțit și de Direcția juridică, Direcția generală a bugetului de stat și Direcția generală a impozitelor indirecte din Ministerul Finanțelor. Totodată, a fost sesizată și Direcția generală a vănilor și Direcția generală a finanțelor publice și controlul finanțelor de stat a municipiului București. Direcția generală a vănilor a comunicat Gărzii Financiare că a transmis rezultatele verificărilor la Direcția juridică a Ministerului de Finanțe, iar de la DGPPCFCS București nu s-a primit nici un răspuns. Cu ocazia unor verificări s-a constatat că din dispozitia reprezentantului SC ANA Electronic, la firma FEA senzorii pentru telecomandă erau demontați, televizoarele fiind vîndute fără telecomandă. Senzorul și telecomanda erau apoi vîndute de către SC ANA Electronic unei alte firme. Scopul acestei operațiuni era de a obține reducerea impozitului pe circulația mărfurilor aplicat vînzărilor, de la 40% la 10%. Dar neregulile nu se opresc aici... SC ANA Electronic (patron Gh. Copos) încheie o falsă tranzacție, în ziua de 30 septembrie 1992, cu SC ANA CO SRL (patron Cristina Copos, soția d-lui Gh. Copos) și cu SC General NIC SRL, pentru televizoare și apărate video, în valoare de 252.085.000 lei, transmise cu titlu de proprietate numai pe hîrtie, apăratele rămînînd la SC ANA Electronic. Afacerea avea același scop, de a obține o reducere de impozit de 30%. Cazul a fost sesizat Procuraturii generale la 29 ianuarie '93. Pentru rezolvarea "favorabilă" a cauzului a intervenit la gen. Florică dl. Viorel Hrebenciuc. După sesizarea Procuraturii și a organelor de control finanțiar, în legătură cu neregulile descoperite la SC ANA Electronic, a intervenit "în mod vehement" însuși ministrul de Finanțe, dl. Florin Georgescu. Domnia sa i-a cerut secretarului de stat Ioan Mihai Popa din Ministerul de Finanțe – director al Direcției Juridice și contencios din minister – să preia cauzul.

Garda Financiară detine și unele informații (care nu au mai putut fi utilizate, avînd în vedere destituirea comisarului-șef), conform cărori SC ANA Electronic ar fi vîndut cca. 80 televizoare color Ministerului de Interne, la prețuri mult mai scăzute decît cele practicate în mod curent pe piață.

(Va urma)

5000
cinci mii lei

CINCI MIL LEI
G. I. Dănescu – ministru de Interne

G. Călinescu – un mit contestat

Conducerea revistei "22" a ezitat o vreme dacă să publice sau nu acest articol. Opiniile autorului ni s-au părut prea transante, indiferente față de contextul cultural. O astfel de discuție despre G. Călinescu nu ni se părea "urgentă", dar dacă tot se ajungea la ea am fi preferat ca să fie purtată de specialiști și creatori din spațiul literar. Astfel am ajuns la ideea de ancheta. Nici unul dintre noi nu a fost convins în totalitate de argumentele d-lui Doru Cosma sau nu i-a împărtășit opinia. (Personal, eu datorez foarte mult întîlnirilor cu cărțile lui G. Călinescu. Si chiar faptul că l-am ascultat cîteva ore în 1965 într-un amfiteatrul aglomerat mi-a rămas întipărit în memorie – ca un moment rar și fericit.) (G.A.)

Vestind inaugurarea ediției critice Călinescu ("Rom. lit." – 11-17 martie 1993), dl. Z. Ornea își însotește anumul de unele aprecieri critice despre Cartea nuntii, "capul de serie" al acestei ediții. Nu înainte însă de a denunța indignat "campania de denigrare concertată" (de cine?) a marelui critic. Nu-mi propun să aducem, acum și aici, anumite supozitii și judecăți de valoare, cel puțin discutabile, ale cronicarului editiilor critice. Le voi enunță doar, însotindu-le de foarte succinte comentarii.

După dl. Z. Ornea receptarea, în genere defavorabilă, a romanului în discuție de către unii critici (Pompiliu Constantinescu, Mihail Sebastian, Perpessicius) n-ar fi reprezentat decât "plăierea unei polită" din partea acestor critici cu care G. Călinescu se angajase anterior în polemici. În ceea ce mă privește, cred că explicația cea mai plauzibilă a acestei receptări negative a dat-o romancierul însuși atunci cînd și-a calificat opera "un exercițiu minor". Nu mai puțin exagerat mi se pare a spune despre Cartea nuntii că ar constitui, nici mai mult nici mai puțin, decât "o piesă de rezistență nu numai în opera lui Călinescu dar și în diacronia romanului românesc". Asemenea flagrante exagerări mai degrabă deservesc posteritatea autorului "adorat" de dl. Z. Ornea.

Dar, după cum spuneam, nu aceste considerații ale sus-amintitului cronicar al editiilor critice constituie telul rîndurilor de față. Ceea ce îmi propun este să discut preambulul articoului domniei sale. Cuprins de indignare împotriva acelora care aduc idolului său "osind" oscilind "undeva între colaboraționism și prostitucție", domnia sa propunea a scoate în față opera și a lăsa în umbră pe autor care, nu-i aşa?, "a putut greși în cutare segment al vieții". G. Călinescu n-ar fi fost, vorba cronicarului, decât de un biet om sub vremi, așa că "a întocmi (...) rechizitorii aspre" împotriva-i și se pare d-lui Z. Ornea "un procedeu nedemn și râu voitor". Denunțând "năpustirea iconoclastă (?) împotriva unei personalități pe care – subliniază domnia sa – generația mea de intelectuali am adorat-o efectiv" (s.n.), apărătorul lui G. Călinescu adaugă că acesta, ca și T. Vianu sau M. Ralea, au fost în epocă adevărate "modele intelectuale". Dl. Z. Ornea se declară nedumerit că "nu se recunoaște, azi, zbatera lui Călinescu, a lui Vianu și a lui Ralea pentru salvarea culturii române" (s.n.). Si d-sa continuă: "În locul recunoașterii acestei zbateri, care ne-a salvat cultura și pe noi ca tineri intelectuali în formare și judecat cutare compromis plătit pentru actele de asanare (sic!) săvîrșite". Drept care d-sa nu se sfîșează să repete: "G. Călinescu, Vianu și Ralea nu ne-au fost numai directori de conștiință dar fără ei generația mea ar fi fost altfel sau n-ar fi fost deloc" (vivat Malraux!).

Ce s-ar putea opune acestei suite de asertuni și mărturisiri? Multe – și esențiale – obiecții. Să spunem, mai întîi, că tentativa d-lui Z. Ornea de a despărți, în cazul lui G. Călinescu,

Petru Groza îl apare ca un "Decebal imberb", iar Gh. Gheorghiu-Dej ca "un mare constructor înțelept și patriot".

Fără măsură în admirarea față de comunism, G. Călinescu devine necruțător cu opoziția democratică din anii 1944-1947 și cu mariile ei personalități. Iuliu Maniu, Dinu Brătianu, Ion Mihalache, C. Titel Petrescu și a. sint trecuți prin furculi caudine și denunțați opiniei publice. Nu va trece mult și puterea opresivă îl va trimite pe fruntașii opoziției democratice pe drumul fără întoarcere al gulagului românesc. Si atunci, să nu constituie colaboraționism campania defăimătoare împotriva partidelor democratice dusă sistematic de G. Călinescu în amintita operă? Si să nu reprezintă oare o probă incontestabilă în acest sens "cronicile optimistului" (de comandă) din perioada 1956-1965? Pentru fapte similare de complicitate cu ocupantul german, în 1918 Tudor Arghezi, Ioan Slavici, Dem. Theodorescu și alți scriitori români au fost aruncati în închisoare, iar scriitori francezi de talent incontestabil, precum Brassillach, Drieu La Rochelle ori Céline au fost, după Eliberare, întinuiti la stilul infamei.

Cit privește faptul de a-și fi pus condeiul în slujba unei cauze care nu era a sa și în care, în mod evident, nu credea, numai și numai pentru a-și (re)dobindii, menține sau spori privilegiile, cum oare trebuie calificat el? Cum se numește amorul practicat îndeosebi de dragul unor foloase materiale? Si să nu uităm că "prestatajile" publicistice călinesciene aveau loc într-un timp cînd sute de mii de români pătimeau sau pierau în închisorile ori la Canal, erau deportați, alungați din căminele lor sau

scoși din slujbe, pe scurt, supuși unui regim de teroare și de exterminare fără precedent în istoria noastră.

Am arătat, cu citatele de rigoare, că de indignat este dl. Z. Ornea de îngrijorarea acelora care nu recunosc "zbatera" lui G. Călinescu, M. Ralea sau T. Vianu pentru "salvarea culturii române" în perioada beznei comuniste. De asemenea, l-am reținut mărturisirea că pentru domnia sa, dar și pentru o întreagă generație (?), sus-amintiți cărturari ar fi fost "modele intelectuale", ba mai mult, "directorii de conștiință". Înainte de a-mi spune cuvintul despre numita "zbateră", o precizare mi se pare însă necesară: T. Vianu nu poate – și nu merită – să fie pus alături de G. Călinescu și M. Ralea în ceea ce privește colaboraționismul. Desigur, și T. Vianu a făcut unele concesii regimului comunist. Dar ele au fost incomparabil mai rare, și mai bine, vădind chinurile unei conștiințe prinse în menghină neîndurătoare a "comenzi sociale". Nici vorba de jubilația și grandilovența lui G. Călinescu față de "realizările socialismului". Mi-a fost profesor de estetică, l-am urmărit cursurile, l-am citit articolele și cărțile din acel timp și pot spune cu mină pe inimă că își politiciza în silă producțunile literare. Asupra lui au apăsat, nelndoelnice, vremurile dar, de ce să nu o spunem?, și influența nefastă a bunului – și cinicului – său

amic M. Ralea, dispus la toate concesiile pentru huzurul propriu. Că despre acest din urmă component al "triplatei" de la care se revendică dl. Z. Ornea, ce să spun? Că a fost, într-adevăr, un model, dar de versatilitate politică, intelectuală și morală. Cine nu știe, de pildă, că în 1938 strălucitul sociolog și critic literar cu vederi de stingă a "sărit" cu nonsalantă din Partidul Național Tânăresc în Frontul Renașterii Naționale carlist (veșnicul "front" care camuflăză partidul unic!), pentru că după 23 August 1944 să și trăgă peste fracul Impodobit cu "Vulturul german" rubașca bolșevică! Si cine a uitat, dintre cei care măcar temporar l-au fost contemporani, compromisurile la care s-a pretat pentru a-și asigura funcții mănoase în Academie și Universitate, iar mai tîrziu în diplomație, cu tot cortegiul aferent de privilegii?

Dar să revenim la G. Călinescu, cărturarul, "adorat efectiv" de dl. Z. Ornea, "modelul său intelectual" și "directorul de conștiință", de astă dată nu numai al său, dar și al unei întregi generații. Apartin, cronologic vorbind, același generație ca și dl. Z. Ornea. S-a întîmplat să-i fi avut ca profesori la Facultatea de litere și filozofie pe T. Vianu și M. Ralea. Pe G. Călinescu l-am ascultat vorbind de la catedră și în alte locuri publice, iar publicistica l-am urmărit-o în toată perioada 1944-1965. Dar trebuie să spun fără ocol că pentru mine, ca și pentru generația mea (care, acum văd, este politicește și moralmente alta decât aceea a d-lui Z. Ornea), G. Călinescu nu a constituit un "model intelectual" și cu atât mai puțin un "director de conștiință". Pentru mine și congenerii mei, "divinul critic" a fost, pentru tot ceea ce a seris contaminat de morbul comunismului, un caz de duplicitate și de non-conformism estetic jucat, care ne-a mișcat, atunci cînd nu ne-a revoltat. "Zbaterea" să, cătă a fost, n-am considerat-o nicicind ca un efort pentru "salvarea culturii române". De parte de a merita circumstanțe atenuante, cum crede dl. Z. Ornea, G. Călinescu se înredinește mai degrabă de circumstanțe agravante. Si astă pentru că ororile regimului politic pe care l-a elogiat sistematic erau vizibile "cu ochii liber" pentru orice om de bună-credință. În plus, G. Călinescu, care se învirtea în cercurile înalte ale puterii, nu putea să nu știe sau să nu afle, dacă ar fi vrut, ceea ce se întimpla pe întinsul întregii țări. Este posibil ca dl. Z. Ornea, atât de inclemencie cu rătăcările publicistice ale altor cărturari români, să-l fi luat ca model pe G. Călinescu, iar acum să-i acorde scuze atenuante pentru cîte a scris și a săptuit în "obsedantele decenii". Chestiune, în definitiv, de opțiune personală. Dar d-sa nu este îndreptățit, cred, să vorbească în numele unei întregi generații. Poate, cel mult, pentru un segment al generației sale. Al aceluia segment minoritar care a împărtășit meandrele "ideologice" ale lui G. Călinescu. Celălalt segment, după știința mea majoritar, a avut o altă tablă de valori și alte repere intelectuale și morale. Si care, în plus, a suferit imens din pricina unor cărturari asemenea lui G. Călinescu. Firește, acesta rămine autorul unei opere impunătoare, deasupra căreia se înalță fascinantă istorie a literaturii române. Din păcate însă, o parte a acestei opere va răma maculată pentru totdeauna de pacificarea cu totalitarismul comunist, ca un perpetuu – și sever – memento pentru toți intelectualii ispititi să facă, din joase interese efemere, jocul puterii politice opresive.

BARBU BREZIANU

• G. Călinescu a fost desigur numai un Star – dar uneori și un apucat bîntuit de bachețe –, ceea ce explică (poate) și unele năzdrăvâni sau exuberantele sale gesturi.

Monumentul vieții sale – Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent, apărut în 1941 în Editura Fundațiilor Regale – a avut pentru generația noastră un extraordinar impact, începînd cu simplul fapt de a ne fi văzut și noi pomeniți – unii cu excelente, succinte caracterizări – într-o Carte care începea cu Neculce, Miron Costin, Antim Ivireanul – continuă cu Eminescu și Creangă, cu Maiorescu și Gherea, apoi cu Argeșei, Bacovia, Ion Barbu, Mateiu Caragiale, Urmuz – terminînd cu Pericle Martinescu, Arșavir Aterian sau Lucian Boz – a fost pentru tînără și foarte tînără noastră generație nu numai o surpriză și o mare onoare, dar mai ales un imbold, un simțămînt de certitudine – chiar dacă noi prostii l-am dezamăgit, după cum și el, mai tîrziu, ne-a întristat foarte pe noi, asistînd la degringolada și gîmbușlucurile lui politice.

• Omul George Călinescu era desigur bizar și imprevizibil:

"În mine bate falnic o înimă de foc,
În ale vieții spume ca un delfin mă
Joc".

Delfinul s-a lăsat tîrît într-o misătină comunistă, devenind nu numai deputat într-un "parlament" de mame luci, unde, cu glasul lui construit în bizarre modulații și într-un acut crescendo, va aduce laude și va face apologia unor criminale și călăi de teapa lui Dej, Drăghici, Chișinevschi și alții.

Ne-a durut să citim astăzi în ziare Națională (cu care il înzestrase vremelnic stăpinirea roșie) reportajele și rechizitorii joscice împotriva lui Iuliu Maniu și a altora care se aflau în boxa acuzațiilor, G. Călinescu facînd – ca un arlechin – jocul unor netrebnici distribuitori de galbeni și "onoruri".

• Totuși marele critic și istoric literar nu a lăudat nici pe "poetul" A. Toma, nici pe Victor Tulbure, sau pe alții lingăi, antecesorii ai lui Cornelius Vadim Tudor.

Imaginea criticului G. Călinescu rămîne – în ciuda multiplelor sale scămariori și compromisuri social-politice – neîntinată și profund respectabilă.

N-am incotro!

NICOLAE MANOLESCU

••• Influența lui G. Călinescu asupra generației mele a fost enormă. Sigur, mă refer îndeosebi la tinerii critici ai anilor '60, care au descoperit în Cronicile optimistului și în ale mizantropului (retipărite de mine însuși, selectiv, prin 1965), în reeditarea Vieții lui M. Eminescu (la care am făcut referatul editorial, cam în același an), în restul operelor critice care ne stăteau la îndemînă în biblioteca (și chiar în marea Istorie, ale cărei patru fascicole mi le dădea spre lectură pe surgi Ion Petrică, bibliotecarul Facultății de Filologie), un anumit spirit și un anumit stil, complet diferite de gîndirea oficială și de limba ei de lemn. Despre "compromisurile" lui G. Călinescu, am luat cunoștință ceva mai tîrziu, din emisiunile de la "Europa liberă" ale lui V. Ierunca (neînțător cu G. Călinescu) ori din lectura articolelor politice din anii '45-'47, strînse într-o culegere în 1971. Cu ocazia culegerii, am scris la "Contemporanul" o cronica în care semnalăm oportunitismul unor din texte. Redactorul-șef atunci instalat, în locul lui G. Ivașcu, trecut în septembrie 1971 la "România literară", n-a vrut să-mi publice articolul. E vorba de Constantin Mitea, consilier apoi și la N. Ceaușescu și astăzi colaborator la revistele lui Adrian Păunescu. Refuzul de către Mitea al articolului și, apoi, refuzul celui următor despre Marele singurătate, romanul lui Marin Preda, m-au determinat să-mi abandonez o rubrică pe care o țineam de zece ani și să-l urmez pe Ivașcu la "România literară". Știam, aşadar, în

• Ce a însemnat G. Călinescu pentru generația dvs.?

• Cînd ați aflat ce compromisuri politice a făcut?

• În ce măsură aceste compromisuri vă modifică imaginea asupra lui?

acei ani, și despre alte tribulații morale ale lui Călinescu decît susținerea democrației originale de imediat după 1944, cum ar fi textul apologetic din "RFR", în care epoca lui Carol al II-lea era comparată cu aceea a Regelui Soare. Dar mă impresionau mai puțin, trebuie să admit, decît geniul autorului Istoriei. Îl văzusem pe G. Călinescu și la catedră. Pe profesor, pe oratorul didactic l-am evocat într-o pagină din *Contra dictia* lui Maiorescu. Colosală libertatea și expresivitatea neegală a limbii lui m-au făcut să uit că scriam o carte despre Maiorescu și să mă desfăt evocîndu-l pe urmașul lui.

Acesta e adevărul. "Compromisurile" lui Călinescu au jucat un rol neînsemnat în atitudinea generației mele față de el. Criticul a fost însă modelul nostru, al tuturor.

GEORGE BĂLĂIȚĂ

• Nu-mi place să vorbesc în numele generației! În parte cel puțin, noi suntem produsul și de ce nu victimele, nu totdeauna păgubioase, ale persoanei întîia plural, stăcărată pînă și în cîea încă celor de la. Călinescu, în loc de bromură, Călinescu, aș putea spune, a fost cel la care redescopeream, în forme strălucitoare pînă la magie, farmecul persoanei întîia singular! El vorbea despre creație, despre autonomia artei, despre personalitatea artistului. Într-o vreme în care un zîmbet putea fi socotit subversiv, iar risul un delict, Călinescu își îngăduia să fie ludic. Eram în plin avînt al realismului socialist. Ca să nu spun teroare, cuvînt deocamdată uzat prin supralicitate. Pentru un tînăr provincial ageamîu ca mine, Călinescu era înainte de orice Istoria literaturii române. Nu știa dacă era interzisă, dar nu se găsea nicăieri, era pomenită în șoapta și numai între prietenii. În liceul pe care tocmai îl terminasem nu auzisem de numele lui și nici de Bacovia, Blaga, Argeșei, Ion Barbu. Poti înțelege cite ceva despre ce a însemnat atunci carteasă astăzi, numai dacă îți arunci ochii prin presa culturală, articleria și mai ales în cărțile de teorie și critică literară ale timpului.

• Nu pot să nu remarc cu un fel de nestăpînită veselie sumbră tonul acestei întrebări, identic celui folosit la vechile servicii de cadre. Cu atît mai mult cu cît pare involuntar. Istoria compromisului este chiar istoria vieții noastre intelectuale din vîchiul regim. Si nu numai. Au fost numeroase, în fel și chip, inclusiv ale subsemnatului. Nu sunt de ocolit, dar se cer discutate diferențiat. Am stat în intuneric multă vreme. Au fost în joc vanități, sentimente, interese, convingeri, nepăsare, cinism, aventură. Ar fi timpul să intre în jocăria de caracter a fiecărui. Fără, cum ar spune Călinescu, să se hamleteze excesiv. A discută, de pildă, *Scriinul negru*, un roman de plan secund, atîfel decît o utopie (ratată ca toate utopile) este exces de zel, dacă nu cu mult mai râu. Dar a te preface că nu înțeleg importanța unui roman ca *Bielul Ioanide* ce înseamnă oare? Lasă că destule din ce se numesc astăzi compromisuri au fost tot atîtea moduri de a supraviețui. Fiindcă atîta vreme cît este viu mai ai încă o sansă. Că poate ieși pe dos? Riscul celui care nu abandonează. Trebuie să știi să pierzi. Este imoral să nu rezisti. Nu mă mir că

încă nu s-au stîns urletele celor care la apariția Istoriei sale cereau capul lui Călinescu și întinderea pe gard a pielei sale jupuite în piață publică. Ura are viață lungă.

• În măsură în care li modifică opera. Iar opera lui, ca o țară cu toate formele de relief, există pur și simplu. În rest, confuzie, vanitate, politicie. Adevărul e că tipii geniali scapă judecății comune, deși legea e una pentru toți și ar fi râu să fie altfel.

GABRIEL DIMISIANU

• Un reper intelectual, fără îndoială, o cotă înaltă a intelectualității și, într-un anume fel, prin raportarea la context, un exemplu al libertății de spirit. În rubrica din *Contemporanul*, G. Călinescu izbutea să "băta cîmpii cu grătie" (o definiție a sa dată eseuului), ceea ce, în anii '60, deci în perioada începutului timid de relaxare ideologică, echivala aproape cu un act de insurgență. Conformist încă în ideatie, dar totdeauna strălucitor în expresie, G. Călinescu da tinerilor acelui epocă sentimentul independent (relative) de spirit, în contrast, desigur, cu morocănoasa desăvîrsită platitudine a publiciștilor proletcultisti. Drept este însă a-i recunoaște lui G. Călinescu și o contribuție emancipatoare de alt ordin: a reactivat în comentariul literar spiritul critic bazat pe motivația estetică. Prin 1958-1959 a sustinut în *Contemporanul* un serial critic consacrat poeziei tinere a momentului, cu greu desprinsă, și incomplet, de constrîngerea poncifelor realismului socialist. De mult timp poezia nu mai fusese privită ca un produs al elaborării artistice, deci al unei activități obligate să se supună unor exigențe proprii. G. Călinescu discuta proprietatea imaginilor, expresivitatea limbajului metaforic, iradierea simbolică a unor formulări, dacă ea există. Criticul propunea asociere, comparații cu marea poezie a lumii, strivind sub eruditie, de cele mai multe ori, firavile producții literare supuse analizei. Ironia călinesciană (totuși binevoitoare, smâbiltă) era desigur peste tot prezentă în aceste texte de pedagogie critică a căror apariție a făcut vîlvă. Nemulțumirile celor vizati, obișnuite cu răsfățul criticii oficiale, au fost mari. Începutul de critică estetică realizat de aceste comentarii a fost taxat drept critică destructivă și G. Călinescu, sub presiunea dirigitorilor culturali ai vremii, s-a văzut nevoit să-si suspende acțiunea.

••• E impropriu, în ce mă privește, să afirm că aș fi "afiat" la un moment dat ceva ce știam dintotdeauna despre G. Călinescu. Activitatea sa din anii imediat postbelici a fost unanim cunoscută, se știa că el a colaborat de la început cu regimul communist punînd mult zel, pe de o parte, în susținerea legitimității acestuia, ca expresie a voinei "populare", iar pe de altă parte în descalificarea, în compromiterea liderilor politici ai "burgheziei" (a lui Iuliu Maniu în primul rînd). Mai tîrziu, în romanele postbelice, în special în *Scriinul negru*, s-a străduit să acredeze o imagine caricaturală a clasei politice zdrobite de comuniști, exterminată în inchisorile de care G. Călinescu nu a dat niciodată semne vizibile să fi avut cunoștință. Cu toate acestea, mai ales în primul deceniu postbelic, G. Călinescu nu s-a bucurat de increderea totală a regimului comunist, care l-a îndepărtat, după cum se stie, din invățămîntul universitar. În 1956, pe lista de revendicări a studentilor revoltati de la Facultatea de Filologie din București, era trecută și cererea ca G. Călinescu să fie reintegrat la catedră.

G. Călinescu rămine o figură contradictorie a culturii române și a vieții publice din România postbelică, dar, oricum, o mare figură.

DAN C. MIHĂILESCU

• "Marele spin". În anul II de facultate (1973) în minte că am "publicat" la gazeta de perete din holul Filologiei bucureștenă un articol intitulat astfel și care a trezit malitia lui Artur Silvestri, mare călinescuman pe atunci. De ce "marele spin"? Fiindcă în toți anii de liceu m-a obsedat fixația profesorului de română pentru care Călinescu era mai ceva ca Biblia pentru bigot. De altfel, noi avem în general fascinația lui Unu: un partid, un conducător, o idee, un poet național, unu, unu... și gata. Cum te relativizezi înspre doi, cum ești luat la ochi de lez-națiune. Poate unde-or și fost dacă monoteiști am devenit noi monomani.

Bineînțeles că am fost și sint perfect de acord cu geniul critic al lui Călinescu. Atunci cînd un om spune în două, trei cuvinte totul despre o carte sau un autor, adică tot ce se spune de obicei într-o pagină, zece, o sută, ce altceva are dacă nu geniu critic? Dar mă îngrozește fetișizarea și am obsesia echilibrului. În toate. Nu unul, ci trei puncte formează un plan în spațiu, parcă zice matematica. Apoi, de cînd cu mania lui Eugen Barbu cu "divinul critic" și cu atît de obositul epitet acordat Istoriei călinesciene: "monumentală" – sublimă, unică, divină comédie a literaturii române – m-am înverșunat într-o vară și am extras din "monument" toate contextele deprecative, găunoase, partizane, toate probele de opacitate, ludic drăcesc, malitia și persiflarea sadic-grotescă (în genul sintagmei: I. Creangă – "bivol nămolos") cu care se poate desfigura pe vecie sireaca noastră literatură. N-am publicat statistică atunci, nici n-ar fi putut să apară, de vreme ce pînă și-n 1990 mi s-a tăiat epitetul "arghirosil" pus lîngă Sadoveanu și Argeșei!

Asta e: marele spin. Totul pleacă și se oprește la el. Pentru noi, două sute de ani de literatură română s-au blocat în 1941 în Istoria lui Călinescu. Nu e normal. Și ce faci cu spinul? Il scoți, dai cu spirt, il pui pe masă, îl admiră – uite ce mare e – și mergi mai departe. Trebuie mers mai departe. Cu cine, cum și cînd – vorbim altă dată.

• Tot în facultate (și puțin după), odată cu cărțile Ilenei Vrâncă. Pînă atunci, chestia cu "deputat în Marea Adunare Națională" din manualul de română mă lăsase rece. Pe urmă, cînd deja trageam a scepticism, am dat de cronicile optimistului... Iar din 1981, de cînd am intrat la Institutul G. Călinescu și am aflat zeci de fapte lugubre, cinice și megalomane ale Profesorului... am migrat definitiv către Blanchot, J.P. Richard, Poulet & Co.

contestat

Am mai scris despre asta în ultimii ani: una e nota biografică a autorului și alta este analiza bibliografiei. Spui curat adevărul, cronologia compromisurilor, în "chapeau" și-ți vezi de cele literare. Desigur, cind ajungi la cronicarul literar Călinescu din anii '50-60, cobori "sapoul" pe frunte, adică spre textul analizei, ca să nu orbești de-a binele. Nici "dvin", nici monstru oportunist. Un mare critic literar, cu o influență teribilă în întreaga arie literară și un om cu destule păcate: nu mi se pare deloc puțin. Disputa este "eja ojoasă", ca și cu Heidegger - actor, ca și cu Céline cu bagajela, sau cu Sartre cu stipendile kremelineze. Și, în fond, de trei ani tot pritocim la Călinescu, Sadoveanu, Marin Preda, Arhezii și Camil și-n schimb nu-i "dezbat" nimănii pe Ralea, Cioculescu, Vitner, Crohmăneanu, Pîru, ca să nu mai spun de Novicov și a lui ceată. O să spuneti: nu, că asta nu contează noi tîntim la virf. Ba eu cred că da, contează al naibii.

In sfîrșit. Acuma, sigur că din timp în timp îți ieși capul în palme și te gîndești ce-ar fi fost dacă generația lui Preda n-ar fi avut exemplul generației lui Călinescu, dacă generația lui D.R. Popescu n-ar fi luat exemplu de la Preda, dacă generația lui M. Nedelciu n-ar fi luat exemplu de la D.R. Popescu... și-am fi avut nu doar un V. Voiculescu, ci douăzeci? Ei? Dar... sus frunțea, turcii ne-necanjor, ne va fi mormântu-necoronat cu flori...

ION BOGDAN LEFTER

Aș începe prin a spune - În termeni ceva mai generali decât cei din întrebările dvs. - că, după părerea mea, întreaga carieră a lui G. Călinescu, nu numai cea de după 1947 (la care vă referiți), și întreaga istorie a receptării sale, inclusiv cea interbelică, oferă materie consistentă pentru o analiză a evoluției mentalităților în spațiul socio-cultural românesc de-a lungul acestui secol. Deși s-a scris enorm despre opera lui în decenile recente - enorm și de cele mai multe ori pe un ton extaziat, autorul făcând în anii '60-'70 obiectul unui veritabil "cult al personalității"... - nu știu să se fi făcut o analiză din unghiul sociologic a "cazului" G. Călinescu. Pentru că nu doar episodul "compromisurilor politice" din epoca regimului comunist, ci întregul traseu al existenței sale merită o asemenea examinare. Ar trebui discutată, de pildă, într-o enumerare grăbită: cunoșterele pie-dorilor conservator-clasicizante, făcute de un autor care dovedea la tot pasul un gust modernist; în aceeași ordine de idei, surprizele anti-avangardismului și anti-lovinescianismului său, dar și disprețul anti-trăirist pe care l-a afișat; voința "universalistă", cuplată bizar cu elaborarea unui scenariu mitizant-naționalist al istoriei noastre culturale; și așa mai departe. Energie, debordind de personalitate, capricios și fantezist, G. Călinescu a avut un exacerbat orgoliu și o irepresibilă vocație a spectacolului, într-un cuvînt: un egotism nețârmarit, care i-a dictat atîtea oscilații estetice, ideologice sau politice, altfel greu explicabile, căci lipsite de coerentă. "Spirit paradoxal", cum a-să tot spus? Găsește emblema prea simplă. În spatele ei se ascund realități psihologice, morale, creațoare mult mai complicate și - în sfîrșit - mai profunde. Drept pentru

re discutarea unei asemenea personalități contradictorii mi se pare nu doar utilă, necesară, ci și profitabilă pentru chiar imaginea sa, care nu poate decât să cîstige astfel în complexitate. Fie că își dau ori nu seamă, cei care se revoltă astăzi împotriva dezbatelor asupra lui G. Călinescu - sau asupra lui Arhezii, a lui Marin Preda ori a mai-știu-eu-cui - fac un deserviciu obiectului adorației lor. Zgomotul controverselor indică existența unui interes viu, "fierbinte", pe cind surdina elogiolui pios nu face decât să mențină mariile figuri ale trecutului în spațiu rece al conveționalismului, în imperiul inert al clișeelor.

George Călinescu rămine George Călinescu.

Anchetă realizată de
OANA ARMEANU

RADU PROCOPOVICI

O expoziție elitară și foarte cosmopolită

europeene. Oricât de marginală ar părea tema, promovarea artei contemporane românești în lume, punând accentul pe aspectul comercial implicat de difuzarea valorilor culturale, nu poate fi trecut pe planul doi aspectul strategiilor de lansare.

In limba engleză, criticul Călin Dan, iar în germană colegul său Gheorghe Vida, au încercat să prezinte publicului semnificația intrinsecă a lucrărilor expuse. Ar fi fost poate nevoie de un simpozion pentru situația lor în contextul cultural, fără a căruia cunoașterea nici nu poate fi apreciată la adevărată sa valoare contribuția fiecărui artist. Astfel, instalația din stele, vechi simbol comunist, dar și cu ironice asociatii de "folclor nou" - colindatul prin tramvaie cu obiecte manufacture inginoase din cele mai ciudate materiale -, are în intenția autorului, Teodor Graur, o sfere de asociatii mult mai largă decât cea pe care o permite unui spectator occidental cunoașterea sumară a imagistică comunistă. Obiectele sunt fabricate manual, pe un suport din lemn, după o tehnică preindustrială, din materiale găsite, ligheane din aluminiu, de pildă. Alături, direct pe sol, este întinsă o plăpușă roșie pe care a fost cusută o stea în cinci culori din piele, iar deasupra unei ușă cu grilaj de fier - asociație concentratonară - a fost agățat un panou din tablă ondulată unde, peste patina ruginei și o bandă verde, a fost proiectată o altă stea neagră.

Este cu totul altceva decât gardul din lemn negulit al lui Aurel Vlad. Obiectul făcut dintr-un lemn proaspăt, încă aromatic, tăiat cu voță primitivitate, poartă însemne arhaice, dintr-un repertoriu mitic compozit. Și el ar putea fi un altar - mai puțin profan decât instalația lui Graur. De această dată, semnificația meșteșugului pare mai greu accesibilă spectatorului german, iar simbolurile, începînd de la Cavalerul Trac și pînă la mina duhului protector, nu sunt accesibile fără cunoașterea mitologiei balcanice. Dar triunghiul îngrădit de Vlad are forță de impact a fructului exotic proaspăt importat de un negustor vest-european.

Comparativ, Dan Mihălțianu pare familiar unui public deprins cu lucrările lui Fontana sau Kounellis: dreptunghiri de dimensiuni modeste devin citate de materie textilă ori metalică, un fel de "mostrare" unde concizunea enunțului sporește finețea cromatică inherentă mediului. Căci Mihălțianu a lucrat și în domeniul gravurii, instalația sa de mici panouri învelite în cupru fiind animată prin sgrafittare și incercuire, ca pentru o stampă ce nu va fi niciodată imprimată.

Nu este singura lucrare ce ne introduce în mijlocul atelierului, în pragul a ceea ce se numește "lucrare de artă". Dan Perjovschi expune un mare perete-tableau-tapiserie de carnete cu notări grafice, figurative, dar nu mai puțin primitive ca meșteșug. Mimarea infantilismului se apropie de felul de a prelucra lemnul al sculptorului Vlad, de munca de tinichigiu a pictorului Graur și chiar de rafinatul montaj al lui Mihălțianu. În cele din urmă, Iosif Kiraly propune o mare compozitie de fotografii ale unor ansambluri ale căror montaje de obiecte și imagini, actionism și contemplare. Nici de această dată leul - ori tehnologia - producător nu stă pe ultimul loc al discursului artistic. Pentru cine vrea să descopere ceva tipic "românesc" în această expoziție - de altfel, elitară și foarte cosmopolită - important este să insiste asupra modului de elaborare a imaginilor cu precaută și curiozitatea unui amator de antichități. Nu simbolurile sau asociatiile sunt importante, ci modul în care creatori dintr-o societate în plină criză economică sunt capabili să exploateze medii moderne, ca materiale, într-o versiune ce reflectă nivelul de informare atât de disproportionat față de cel de dezvoltare a lumii lor. Nu este de mirare că, în această falie, realitatea devine cimp al fantăzării, iar termenii îndepărtați intră în conjuncție metaforică, uneori cu o șocantă violență. Trebuie depus un oarecare esfort pentru a descoperi sub aparența modern-înternaționalistă "specificul național": el rezidă în felul de a folosi mijloacele diferitelor "meserii de artă" criticind, prin faptul că o descriu, o societate în criză de identitate.

Köln, martie 1993
(Text difuzat la postul de radio Deutsche Welle)

Expoziția a fost itinerată în Galeriile I.F.A. din România, vernisaj 11 mai

Marți 4 mai, ora 15, a fost înmormântat la Nevers fostul prim-ministru francez Pierre Bérégovoy. El s-a sinucis simbatică 1 mai, trăgindu-și un glonte în cap, în cursul unei plimbări printre o pădure din Nevers.

Cauzele sinuciderii sunt doar presupuse – atacuri din partea adversarilor politici și a presei (*Le Canard enchaîné*). Atacurile se arată a fi fost nedrepte, după modul în care politicianii aparținând și dreptei și stîngii franceze l-au elogiat pe Pierre Bérégovoy.

Din cauza emoției provocate de moartea fostului prim-ministru, actualul premier Edouard Balladur a întirziat cu cîteva zile publicarea raportului privitor la starea actuală a Franței.

Luni 10 mai, Edouard Balladur a prezentat într-o ședință extraordinară a Consiliului de miniștri programul de redresare economică care prevede condiții de austereitate Franței, pentru o cît mai rapidă reducere a deficitului bugetar.

Multe atacuri nedrepte și personale

Președintele Internațional Socialiste,

Pierre Mauroy, a amintit despre o scrisoare foarte recentă primită de la Pierre Bérégovoy, în care acesta îi scria că este de "afectat" că guvernarea să "care începuse atât de bine se terminase atât de rău". După părerea lui Pierre Mauroy (și el fost prim-ministru), "la Matignon este supus unei foarte puternice presiuni cu care pînă la urmă te obiguiuiești. Numai că atunci cînd părăsești Matignon, intrînd într-o perioadă care s-ar putea numi de compresie, ești într-o stare de anumită fragilitate". Scrisoarea primită îi permitea lui Pierre Mauroy să conchidă că fostul prim-ministru fusese evident lovit de multele atacuri nedrepte și personale dezvoltante contra sa: "Ca om de onoare, a suferit mult din cauza lor".

JACQUES DÉLORS

Președintele Comisiei Comunităților Europene

În ultimele luni, Pierre Bérégovoy a trăit un calvar

"Nu numai din pricina unor atacuri personale, ci și din cauză că politica sa a

fost pusă în discuție, chiar de către unii dintre prietenii săi, Pierre Bérégovoy a suportat aproape un calvar" – a afirmat Jacques Délors, unul dintre posibili candidați la prezidențialele din '95. După

părerea sa, Pierre Bérégovoy, "un important om politic și de stat, și un om de o înaltă înținută morală, a vrut să transmită un mesaj, un semn la care francezii să cunuenă să mediteze de acum înainte multă vreme. O anumită reținere de comportament nu ar strica nici unora, nici altele și ar fi în interesul tuturor, și al democrației" – a conchis Jacques Délors.

MICHEL BÉRÉGOVOY

Fost deputat socialist
(Seine-Maritime)

Fratel fostului prim-ministru

"L-au denigrat într-atât pînă l-au impins spre acest gest desperat. Aș vrea că să se tragă amumite invățăminte din ceea ce s-a petrecut cu el..."

APEL ȘTIINȚĂ SI FRANCOFONIE ÎN ROMÂNIA

Incepînd cu 1990 s-au stabilit relații între oamenii de știință francezi și români. Studenții români care, recent, au urmat în Franță stagiul de doctorat au dovedit nivelul excelent al pregătirilor lor, muncii și rezultatelor lor, atât în domeniul științelor exacte, cât și în cel al științelor umaniste. Potențialul intelectual și științific este unul din atu-urile majore ale României.

Franța nu poate ignora aceste lucruri într-o țară unde marea majoritate a elitelor este francofonă și francofiliă. În construcția Europei, România are o importanță certă pentru influența Franței și a francofoniei. Colaborarea cu echipele de oameni de știință români de valoare poate induce avantaje importante pentru cercetarea franceză.

Este de asemenea de dorit o întîrîere a legăturilor între cercetătorii din diferite țări ale Europei Centrale și de Est. Aceste legături, adesea vechi, care fac parte din cultura și din memoria lor comună, riscul să fie distruse prin receta atracție către Vest. Francofonia beneficiază în aceste zone de o veche tradiție și ar fi spre onoarea Franței dacă ar menține bogăția acestor legături Est-Est prin organizarea de întîlniri francofone în una dintre aceste țări. România, de limbă latină, joacă un rol deosebit în acest sens.

În procesul de recomponere a identității națiunilor, problema memoriei istorice este crucială. Nu se poate construi o societate lăslind în alb crimpeie întregi din

istoria sa, sau ignorând apăsarea timpului asupra reformelor ce trebuie decise și aplicate. În contextul reformelor economice urgente care obligă la acțiuni în domeniile cele mai stringente, viitorul științei în România este amenințat într-un mod dramatic.

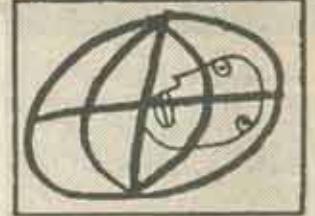
Facem apel la universitări și cercetătorii francezi și francofoni să întreprindă tot ce este necesar pentru a menține și a dezvolta potențialul științific al României, în numele unei reciprocități benefice tuturor.

Semnatari: Jean Audouze, astrophysicist, director cercetare la CNRS; René Berger, președinte de onoare al Asociației Internaționale a Criticilor de Artă și al Asociației Internaționale pentru Video în Arte și Cultură; Oriol Bohigas, fizician, director cercetare la CNRS, președinte al Comisiei 02 din Comitetul Național al Cercetărilor Științifice; Haim Brezis, matematician, membru al Institutului, profesor la Universitatea Pierre și Marie Curie; Jean Cantacuzène, profesor la Universitatea Pierre și Marie Curie, președinte al Agentiei pentru Difuzare și Informație Tehnologică; Henri Cartan, matematician, membru al Institutului; Michel Cazenave, scriitor, producător-coordonator la France-Culture, editor; Bernard Cerquiglini, profesor la Universitatea Paris VII, delegat general pentru limba franceză; Georges Charpak, premiu Nobel pentru fizică; André Chouraqui, scriitor, traducător, istoric al religiilor, fost primar-adjunct al Ierusalimului; Philippe Ciarlet, matematician, membru al Institutului, profesor la Universitatea Pierre și Marie Curie; Pierre-Gilles de Gennes, premiu Nobel pentru fizică; Bernard D'Espagnat, fizician, profesor la Universitatea Paris-Sud; Alain Guillemin, profesor onorific de limbă și literatură română la Sorbona (Paris IV); Etienne Guyon, director al

Scolii Normale Superioare; René Huyghe, Academia Franceză, istoric de artă; Gérard Ioos, fizician-matematician, membru corespondent al Academiei de Științe, director al Institutului din Nisa; Henri Kagan, chimist, membru al Institutului, profesor la Universitatea Paris-Sud; Jacques Le Goff, istoric, director de studii la Școala de Inalte Studii de Științe Sociale; Jean-Marie Lehn, premiu Nobel pentru chimie; Emmanuel Le Roy Ladurie, profesor la Collège de France, administrator general al Bibliotecii Naționale; Jacques-Louis Lions, matematician, profesor la Collège de France, membru al Institutului, premiu Japoniei; Bernard Malgrange, matematician, membru al Institutului, director cercetare la CNRS; Robert Mallet, rector onorific al Academiei din Paris, președinte de onoare al Asociației Universităților de Limbă Franceză; Fulbert Mignot, matematician, profesor la Universitatea Paris-Sud; Lucien Montanet, fizician la Centrul European de Cercetări Nucleare; Jean Montreuil, profesor emerit, membru corespondent al Academiei de Științe, al Academiei de Medicină din Paris și al Academiei Regale de Medicină din Belgie; Edgar Morin, filosof și sociolog, director cercetare la CNRS; Nikolai Nikolski, matematician, profesor la Universitatea Bordeaux I, premiu Salem; Jean-Claude Pecker, astrophysicist, profesor onorific la Collège de France, membru al Institutului; Ilya Prigogine, premiu Nobel pentru chimie; Philippe Queau, Institutul Național al Audiovizualului, responsabil al programului "Imagina"; Hubert Reeves, astrophysicist, director cercetare la CNRS; Paul Ricœur, profesor la Universitatea Paris X, filosof; Laurent Schwartz, matematician, medalia Fields, membru al Institutului; René Thom, matematician, medalia Fields, membru al Institutului.

Gabriela Adameșteanu (redactor-șef), Rodica Palade (redactor-șef adjunct), Andrei Cornea (redactor-șef adjunct), Horatiu Pepine (publicist comentator), Raluca Stroe Brumaru (actualitate politică), Oana Armeanu (actualitate culturală), Ion Miron Damian (corespondent din Paris), Dan Perjovschi (grafician), Florina Popa (șef departament economic), Cornelia Niculae (contabil), Mariana Dinu (secretar tehnic de redacție), Radu Dobândă (șef serviciu corectură), Manuela Gheorghiu (corectură), Gina Marin (fotoreporter), Didina Marc, Maria Filip (procesare-texte), Mircea Ionescu, Ioan Condor, Mihnea Chiua, Flori Sava (difuzare). Responsabil de număr: Gabriela Adameșteanu. Consilier în probleme economice: Ilie Serbănescu. Redacția și administrația: București, Calea Victoriei 120. Telefon 614.17.76, Fax. 614.15.25. ISSN-1220-5761

LUMEA

FRANÇOIS LÉOTARD

Președinte de onoare RPR
Ministrul Apărării Naționale

Prima victimă a unei noi culturi

La început a fost moartea. Nu o sinucidere, nu un eșec electoral – doar moartea, ca o informație. Asadar, ca o minciună. Un omor neiscălit, pentru că aceasta este trăsătura lui distinctivă: uciderea lui Pierre Bérégovoy nu o va semna niciodată nimănii. Un omor făcut pe fură, fără să fie lăsat urme, fără ca cineva să poată fi pedepsit. Un avion negru proiectat pe cerul negru.

Acum, la moartea unui fiu al său, Republica se întrebă dacă nu cumva politica trădează – imperfect și stîngaci – speranța omenească infinită. Dacă nu cumva politica înseamnă chiar contrariul disperării.

Poate așa să-si revăzut la sfîrșit viață și cel care vorbea despre "schimbare vieții".

Moartea începe în privirea celorlalți. Pierre Bérégovoy a ieșit, așa cum a vrut, dintr-o istorie care nu mai era a lui.

O istorie pe care cu un ultim gest, cu un dispreț ultim, ne-o abandonăză, ridicindu-se deasupra noastră, a tuturor.

Fascismul viitorului

Pentru că disprețul lui față de propria sa viață a fost în primul rînd dispreț față de viața noastră. Ca și cînd ne-ar fi spus: "O vreți așa cum e, n-aveți decit s-o luati, iată, v-o las". Gestul lui Pierre Bérégovoy nu mărturisește nici amărăciune, nici descurajare – doar mindria, suverană și strivitoare.

Iar acest 1 mai neașteptat, solitar și profetic, un ultim paradox al celui nutrit de luptele colective, va rămîne o dată la fel de importantă ca 1 mai 1886.

Pierre Bérégovoy este prima victimă a unei noi culturi prefigurînd un holocaust viitor, mai modest și în același timp mai rafinat decit cel provocat de ură: holocaustul batjocurii, al zilelor.

Farmecul discret al calomniei, fascismul elegant, al raportării doar la sine, refuzul voit al oricărei alte responsabilități și angajări decit în ironie. Să fi la modă înseamnă să fi sceptic. A fi sceptic înseamnă a disprețui cu tenacitate, a defăimă zilnic, așa cum îți faci cumpărăturile în fiecare martă, de pildă. În această cultură,meticulosă, se află fascismul viitorului, care îl închide pe fiecare în propria sa discreditare. Începe cu dubile și sfîrșește în suspiciune. Ucidere mai lent, dar nu timpul contează. Ca și celălalt fascism, fascismul viitorului trece prin cîteva etape obligatorii: trebuie mai întîi distrustă mindria, pe urmă demnitatea, pe urmă onoarea. La sfîrșit, cel luat în vizor a ajuns așa cum era așteptat să ajungă: rătăcit, nesigur, dezarticulat. Pață funcționează. Mereu dependent de privirea celuilalt.

Ați vrut să fiți responsabili, sănătoși, dar cu prețul ridicolului și al infamiei (acesta este discursul, cit se poate de simplu, al acestei noi epoci). Emisiunile satirice ale televiziunii au arătat-o. Bancurile cu ovrei, arabi sau belgieni nu mai stîrnă destul haz. N-aveți decit să fiți responsabili.

Să ne înțelegem bine: spiritul critic, impertinentă, caricatura, umorul, tachinarea – ele au născocit, ele au cinstit democrația. Ele sunt condiția și consecința ei. Ele, da, dar nu moartea venită prin vorbe, nu rușinea trimisă ca să te pedepsească fără motiv, doar pentru credință și puterea ta de decizie. Cînd un rățoi e prins în lanțuri de minciună, el mai poate încă fugi ca toti rățoii fără cap, el mai poate trăi și după ce a murit. Așa arată azi unele dintre publicații: rostogolindu-se fără cap înainte, ca să se prăbușească la pămînt, acolo unde stau, una peste alta, grămadă, speranțele noastre.

(Din *Le Monde*, 4 mai 1993)

Traducere de GABRIELA ADAMEȘTEANU

tipărit la
"PROGRESUL
ROMÂNESC SA"
Calea Plevnei 114
Tehnoredactare
computerizată
Revista "22"